

Poštnina plačana v gotovini.

Leto III.

1925.

Ljubljana.

Štev. 6. - Junij.

J. Neškudla

Tvornica cerkvenih paramentov, bander,
kongregacijskih in orlovskih zastav.
Atelje za umetniško ročno ve-
zenje v zlatu in svili.

Ljubljana, sv. Petra c. 25.

*Sprejema tudi vsa popravila, ki se strokovnjaško
in po najnižjih cenah izvedejo.*

Ceniki, vzorci, proračuni in načrti
se razpošiljajo brezplačno.

VSAKA VIGREDNICA naj si naroči sledeče knjige :

Domači vrt. Praktičen navod, kako ga uredimo, obdelujemo in krasimo. Priredil M. Humek. Pojasnjeno z 69 podobami in 2 barvnima slikama. Cena knjigi Din 48—, vezani Din 60—.

Sadje v gospodinjstvu. Navod o ravnanju s sadjem in o konserviranju sadja in zelenjadi. Za gospodinje in dekleta priredil M. Humek, s 13 barvanimi prilogami in 42 slikami. Cena Din 30—.

Slovenska kuharica. Veljaka zdaja z mnogimi slikami v besedilu, 33 barvanimi tabelami in s 193 slikami v naravnih barvah. Sedma izpopolnjena in pomnožena izdaja 685 strani. Priredila S. M. Felicita Kalinšek. Cena elegantni v platno vezani knjigi Din 220—.

Izmed pripovednih spisov priporočamo predvsem :

Jos. Jurčič, spisi. 10 zvezkov, priredil dr. Ivan Grafenauer. Posamezni zvezki v elegantni vezavi, celo platno po Din 42—.

Vseh 10 zvezkov z zlato obrezo v skupni elegantni kaseti velja Din 560—. Ta kasete z Jurčičevimi spisi je najkrasnejše darilo za nizko ceno. Broširani zvezki Jurčiča se dobe po Din 20—, navadna vezava pa po Din 30—.

Ceniki naše zaloge so brezplačno na razpolago!

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA v Ljubljani.

Vsebina 6. številke :

•••••

Rim	121	Drobci iz gospodinjstva	135
Ela (Tadeja)	122	Za oči in roke	135
Gadjja gnezda v dekljskih srcih (Učiteljica)	122	Sestre, naš praznik	136
Od srca do srca	123	Drugo pismo Minke Svetlinove	137
Namen umetnosti (Slavko Savinšek)	125	Iz zgodovine dekljske telovadbe (Historicus)	138
Zlati moj otrok (Snežniška)	126	Iz orliške centrale	139
Vodi me tja (Amanda)	127	Sestre sestram	140
V Kapelici (Zvona Primčeva)	127	Kako se rastline branijo sovražnikov (Učiteljica)	141
Sveta pesem (Kamilo Krišper)	127	Zrna in pleve	143
Radi se bomo imeli (Vlasta Pittnerova)	128	Uredniška molčečnost	143
Naš vsakdanji kruh (Francka Gruden)	130	Prejeli smo in priporočamo	144
O treh živalskih domačinih v Rožnem domu (Malka Marinko)	132	Oglasi	144

Leto III

Štev. 6

♫

VIGRED

1925

Junij

♫

DEKLIŠKI LIST

RIM.

„Moj Rim — moj mir!“*

Vseh oči se obračajo vate v svetem letu, večno mesto! Tisoči hite po romarskem potu v tvoje sveto naročje. Radi bi naslonili glavo na tvoje prsi, da bi poslušali bitje tvojega srca in se navzeli čudovitega življenja, ki polje v tebi in razliva nezmagano moč čez zemeljski krog. Rim — večno mesto!

Prav te dni se mudi v tvojih svetiščih procesija romarjev z naše zemlje, karavana naših sester in bratov. Kaj jim govoriš na srce, Rim — večno mesto? Kako sprejemajo tvoje besede, kakšne strune so se jim zganile v dušah — ali jim pojo pesmi skrivnega razodetja? O, romarji, prinesite nam v domovino biserov — spominov na veličastvo Rima in lepot iz njegovih šotorov!

Ves Rim je poln čudežev za romarjevo srce. Neštevilni spomeniki vabijo in kličejo: kvišku! Davnih bratov in sester vero, upanje, ljubezen nam oznanjajo. Pred oko nam pričarajo zlate čase, ko je v prvotni čistoti cvetela veličastna Kristova blagovest. Česa iz te blagovesti nam je najbolj treba v naših dneh?

Romarji, ali berete v rimskih spomenikih, o zvestobi davnih bratov in sester? Ali se vam odpirajo skrivnosti njihove neustrašenosti, neugnane junaštva? Naberite si ga in prinesite nam ž njim okrašenih romarskih odpustkov! Junaštva nam je treba v naših dneh, neomajne zvestobe do vzorov, ki so v Bogu. Trda pest bije po nas, mi pa omahujemo včasih, namesto da bi se utrdili v moči, ki prihaja od zgoraj in je ne da in ne vzame svet.

Pravimo, da smo otroci božji, pa se izvijamo včasih, kakor bi ne hoteli biti. Nezvestoba nas tlači, bojazen pred silo sveta. Bog je pa edini Silni in ima jakosti v sebi za vse. Bliže moramo k Njemu in zvesteje se ga okleniti. Zvestoba mora biti najvišje nam geslo!

Romarji, prinesite nam z božjega pota zvestobe in vekomaj bo blagoslovljena vaša pot!

* Silvin Sardenko: Roma.

ELA.

TADEJA.

Dan je utihnil v večeru in obrisi dreves so temneli. Mara ni videla več črk pred seboj in je zaprla knjigo.

So trenutki v življenju, ko želiš biti sama, sama v miru in tihoti, sama s svojimi mislimi. Ako stopi v takih trenutkih pred te znanec, ga ne poznaš. In če tudi imaš v spominu slednjo njegovo potezo, stoji pred teboj kot tujec in zreš vanj s tujim pogledom.

Nekdo je stopal po stopnicah, hodil po veži. Mara je v zamišljenosti prešlišala korake, ni čula trkanja na vrata in ko je stala pred njo znanka, je ni spoznala. Vzdramil jo je Elin smeh.

»Ela, ti . . . ?«

Sedli sta in Mara je prižgala luč. Nekaj hipov sta zrla druga drugo in molčali v zadregi. Pa je izpregovorila Ela. Mnogo je vedela in mnogo govorila.

Dve leti je minilo, odkar jo je bilo poklicalo v svet . . . Šla je za glasom hrepenja, stopila je na pot, ki stopi nanjo toliko mladih deklet, s svetlim ognjem v srcu, a se vrnejo izmučene in blatne, s temo v duši in s praznoto v srcu . . .

Sedaj se je vrnila.

In vse, kar ji je dal svet, je ostalo v srcu, ki ni bilo več tako mirno in čisto ko nekdanj; je bilo v njenih očeh, ki so gledale drugače ko nekdanj. Drugačen je bil njen smeh, tuje in trdo je zvenel na uho.

Ko je Ela govorila, jo je Mara opazovala in molčala. Iskala ji je na ustnicah, v kotičku očesa, da bi vjela vsaj žarek Ele, one nekdanje Ele. Eno samo, veliko vprašanje je sililo na jezik Mari, pa je zamrlo, preden je izpregovorila:

»Ela, si srečna, odkar si stopila na to pot? Prej vsa nemirna in hrepeneča — si sedaj umirjena?«

Ela je čitala vprašanje na Marinih zaprtih ustnicah, v samem tistem pogledu. Odgovorila ji ni . . .

GADJA GNEZDA V DEKLIŠKIH SRCIH.

UČITELJICA.

(Dalje.)

Zofka! Zofka!« — »Tako, mama!«

Že tretjič je prišla gospa Znančeva, učiteljeva soproga, klicat svojo hčerko. »Veš, lahko te je sram, da si tako lena! Ura je sedem in ti še ležiš.« — »Zdaj pa res precej! Ne huduj se, mamica!« —

»Pa dve, tri minute še lahko poležim« se tolaži Zofka. Stisne se v mehko blazino, vzravna se in zazeha. Kako prijetno je v gorki postelji! In ravno jutraj je tako dobro malo poležati. V sobi je mraz in zunaj še tako temno!

»Seveda si privošči še malo,« šepeta vravec, ki je pri Zofkinem obotavljanju skočil pod zglavje. »Pa potem hitreje napraviš! Teh par minut se ne bo nikjer poznalo!« — Zofka se ne ustavlja. Napol speča, napol bedeča uživa dobroto — lenuharjenja — —

Ura bije: eden, dva . . . Preplašena skoči Zofka iz postelje. V največji naglici je treba vse napol narediti. Danes pa res ne more natančno napraviti. Saj za enkrat ne bo vsega konec, če se površno počese in če si vratu ne umije. V naglici obuje kar nizke čevlje, da ni treba toliko časa vtikati trakov, nameče obleko nase in že hiti v kuhinjo.

»Mama, hitro kavo, prosim!« — »Oh, kako je vroča; saj še piti ne morem. In žemljo mi vtakni kar v torbico, nimam časa jesti! Joj, kje so pa knjige?!«

Že drvi nazaj v sobo in prihiti s knjigami. »Kje je pa kapa? — Mama, prinesi mi vendar še rokavice! Ena mi je včeraj padla za zofo.«

Zofka pije kavo, skače za tem in onim, česar ji še manjka; poslušna mama ji prinaša zahtevane reči. Končno je z združenimi močmi tako daleč, da pograbi knjige in drvi po stopnicah. — Glej, da se ti na tramvaju kaj ne pripeti!« Mama kliče za njo in s skrbi polnimi očmi gleda z okna, če bo Zofka še ujela tramvaj. Ves čas med hlastanjem in dirjanjem sem in tja so si meli trije, štirje vrage roke, češ, dobro smo pričeli novi dan. A ne eden ni ostal potem doma; vsi, vsi so jo ubrali urnih krač po stopnicah za Zofko in v tramvaj in po cesti in na pripravnico... Hm, mnogo dela danes!

»Zofka, ali si se spet začela držati mame za krilo? Seveda potem ne moreš z nami v slaščičarno.« — Součenke se skrivaj sujejo s komolci, a Zofka jih vendar vidi. Sramežljiva rdečica jo oblije. Pot v slaščičarno ji je prišla že v navado. Vsak dan je smuknila s svojimi tovarišicami v skrito zadnjo sobico. A zdaj ji je pošel ves drobiž, vse svoje prehranke je porabila za ta vsakdanji priboljšek. Ali naj pove bogatim prijateljicam? Na to ni misliti! — Oh, zakaj imajo baš njeni starši tako malo umevanja za to, kar spada k potrebam preparandke!

Hudobec ima takoj pri roki dober svet: »Danes tri mesece je tvoj god. Takrat dobiš od botrice navadno lepo vsotico denarja. Gotovo tudi letos ne bo drugače. Smešno bi bilo, če bi si ne upala za ta čas pri materi izposoditi, kolikor rabiš. Saj ji ni treba praviti! Vzameš neopaženo in ji na godovni dan zopet prav tako vrneš.«

Ta svèt se je zdel Zofki čisto pameten. Res, prvi hip je nekako nemirno zabrnelo srce, a vrag jo je pogovoril, da je to samo boječnost, ker nikoli nikamor ne gre. Tega se mora kratkomalo odvaditi, če sploh hoče priti v življenju do kakega veselja.

Odslej je kradla Zofka materi iz denarnice ali si je pa pridržala denar, ki je ostal pri nakupu. Materi je pa tožila: spet je v trgovini vse dražje. —

Pa tudi slaščič se želodec preobje in deklških šal in neumnosti se lahko naveličaš. Zofka se je začela pri svojih prijateljicah dolgočasiti; zlasti se je čutila užaljeno, ko je opazila, da skrivajo pred njo skrivnosti, doživljaje... Užaljena jih je Zofka zapustila. Saj je tudi ona že velika! Zakaj bi se tudi v njene temne oči ne zagledal brhki dijak? O pač: ona z lepim in polnim obrazom, s prikupljivimi jamicami v licih, s košatima kodroma ob ušesih, ona pač lahko in gotovo prekosi svoje tovarišice. In ni nič kaj posebnega; le majhen ovinek je treba napraviti, pa pride ravno vsem gimnazijcem nasproti. Na pripravnici itak nič ni, ker je toliko nadzorstva. No, in prezreti je ne morejo, tega si je svesta — — — *(Dalje prih.)*

○○○○○○○○

OD SRCA DO SRCA.

(POMENKI Z GOSPO SELMO.)

Vaše bogastvo.

Človeka sodijo po bogastvu njegovih čednosti, po obsegu njegove izobrazbe in po načinu njegovega vedenja. Vse te vrline so rezultat vzgoje: domače, šolske in življenjske. Skušnja uči, da je življenjska vzgoja najdalje trajajoča in za človeka najuspešnejša. Imenujemo jo samovzgojo. Umevno pa je, da se človek ne more sam vzgajati, ako samega sebe ne pozna, zlasti onih duševnih moči v sebi, ki jih moramo pri vzgoji in seveda tudi pri samovzgoji v prvi

vrsti upoštevati. Potrebno je torej za vsakega človeka in seveda tudi za dekleta, ki jim že zdaj, zlasti pa v prihodnjem poklicu pripada glavna naloga vzgoje, da spoznajo sebe same, svoje moči in zmožnosti. Vedeti morajo, kako je treba le-te negovati, gojiti, razvijati, da pravilno delujejo in vrše delo, ki jim je po naravi določeno. S samim samoopazovanjem se pa to ne da doseči. — Kakor nam je v mnogih drugih stvareh dobra knjiga izvrstna učiteljica, tako tudi v vzgoji in samovzgoji za prvi čas, da spoznamo

moči in zmožnosti, ki so za vzgojo potrebne. Takih knjig nam zelo manjka. Zato je „Vigred“, ki hoče skrbeti za naša dekleta vsestransko, prevzela preureditev vzgojne knjige „Mati vzgojiteljica“, ki je izšla pred leti, a je že popolnoma pošla. V kratkem času izide na novo in naloga vsake Vigrednice je, da jo čimprej naroči, pridno prebira in vravna svojo samovzgojo in vzgojo otrok po praktičnih, iz življenja vzetih navodilih, ki jih knjiga vsebuje. Ker knjigo prav dobro poznam in mi je služila tudi za mojo lastno samovzgojo in za vzgojo družine, (inserat na zadnji strani poučuje o naročbi.)

Odgovori na pisma.

Solnčni žarek. Lahko, prav lahko je Solnčnemu žarku razmišljati o tem, kaj neki mora težiti šibke rame svojih deklet, da so žalostna njihova imena. Saj njemu ni treba kloniti pod težkimi bremenimi. Ko bi bile njegove sestrice tako srečne kakor on, bi tudi ne tarnale in vsi naši razgovori bi se sukali okoli samih — solnčnih žarkov. Ker pa ni tako, se je treba potruditi, da dobe potrebnih nasvetov in materske tolažbe tudi one Vigrednice, ki imajo drugačna imena, kakor si jih želi Solnčni žarek. Čest tam Ti prav zares, da živiš v razmerah, ki Ti dovolijo trajno veselost, srečo in zadovoljnost. Bodi uverjena, da svojih varovank ne vtesnjujem v žalost in svetožalje! Življenske razmere mnogih so pa res žalostne. In v takih razmerah, smeš verjeti, jim hudomušnost ne pride na misel. — Tvoje godovno darilo kaj rada sprejemem; izredne vrste je in zato mi posebno ugaja. Upam, da zadovoljim Tebe in Tvoj dar, če takoj izpremenim nastov.

Temni obleček. Nič nočem storiti brez Tebe; le sama pridi, prav dobro in lepo se bova razumeli! Kar mi je nekdo prišepnil na uho, še ni našlo trdne vere pri meni. Vsakdo ima svoje posebnosti, ki jih sam najbolj razume in zna tudi izraziti. Zato le pridi in povej vse in prihodnjč začneva takoj z najinim, čisto najnim delom! Tebi in Tvoji prijateljici lep pozdrav!

Ciklama. Torej še živiš! Ali ni vseeno lepše, če si ostanemo blizu, če tudi nimamo druga za drugo baš veselih poročil? Ker drugače ne moreš, ostani vsaj na ta način v ožjem stiku z nami! O Vašem lepem društvenem domu sem že slišala in malo je manjkalo v jeseni, da nisem prišla k otvoritvi. — Prihodnjč mi napiši tudi še kaj o sebi, kako se imaš v svojem lepem domačem kraju!

Pasijonka. Pri tako odločilnem koraku, ki velja za vse življenje in za vso večnost, se mi je zdelo potrebno, da sem Te opozorila tudi na te okolnosti. Kakor vidim iz Tvojega današnjega pisma, si v vseh teh stvareh na jasnem, vkolikor more razumeti človeški razum. Vendar vem, da tudi sama čutiš, kako zelo boš se potrebovala božje pomoči. Tvoj bodoči poklic ni lahek in zahteva mnogo žrtev, vsak dan novih.

Seveda hočeva še dalje prositi božje pomoči! Vsekakor mi sporoči, kar boš zvedela 24. maja pri svojih bodočih predstojnikih! Bog s Teboj!

Julka V. Tvoj načrt za Tvoj bodoči dom vseskozi odobravam. Vidi se, da se z resnobo pripravljáš na bodoči stan. Veseli me, da si v imenovanih knjigah našla mnogo pouka. Res pa je, da Te bo vsakdanja skušnja še sproti učila. — Gospodinjsko navodilo Ti torej ni bilo popolnoma všeč? Najbrž nisi natančno vprašala in zato tudi nisi dobila točnega odgovora. Preden se poročiš, le še kaj piši!

Nuša iz Tihega doľa. Tvoja dobra sestra mi je pisala, da, sirotica, že dolgo samevaš na bolniški postelji in da želiš mojega obiska v Vigredi. — Rada, zelo rada Te obiščem, ubožica, s svojimi vrsticami! Zakaj nisi izrazila take želje že prej? Saj če sem na uslugo vsem zdravim, veselim in poskočnim, gotovo tembolj čutim z onimi, ki zaradi boleznih niti v pismu ne morejo do mene! Torej v duhu prisedem k Tvoji postelji in ti želim povedati, da prav zelo čutim s Teboj in od danes naprej čutijo s Teboj tudi vse sestrice-Vigrednice, katerih je toliko, da bi Te v par tednih komaj vse obiskale, ako bi Te, Ti naš mali bolniček, ne hotele preveč utruditi. Zato se jim samo lepo zahvaliva za obisk in jih le prosiva, naj mesto v Tvojo bolniško sobico pohite rajši pred tabernakelj in k naši nebeski Mamicini in Te tam prav lepo pripravijo. — Midve pa hočeva Tvojo bolezen, vse bolečine in dolgočasje prav lepo darovati trpečemu in osamljenemu božjemu Srcu. Vem, da si vdana in potrpežljiva, vem pa tudi, da je to včasih zelo težko. Zato Ti želim prav mnogo te najnujnejše čednosti, za katero so nam vzor prav vsi svetniki, posebno pa naša Mamica in Jezus sam. Kajne, da nočeš Ti drugače kakor so hoteli oni? Saj je trenutek potrpežljivosti in vdanosti oče večne, nebeske sreče. Izročam Te prav posebno božjemu varstvu! Tvojih sestric katera pa naj mi zopet kimalu kaj poroča!

Mirijam. Tvoja zadeva potrebuje večše matere besede, materinega ugleda in materinega srca. Bodi ji odkrita, vprašaj jo! Prosi pojasnil in navodil tudi spovednika! Iz daljave in javno se o tem ne da govoriti. Opozarjam Te pa na nekatere naše razgovore baš o tem v 10. in 11. številu „Vigredi“ lanskega leta. Ne boj se izvedeti, kar moraš vedeti o bistvu zakonskega življenja, če Ti je res treba, t. j. če namerjaš stopiti v zakon. Proč pa z vsemi vsiljujočimi knjigami, ki pod krinko pojasnjevanja in razlage le razburjajo čutnost! Prava, resna razlaga o skrivnosti življenja, kjer mati nadaljuje ustvarjajoče delo božje, je tudi lepa in vzvišena. Ne to, da veš, je nizkotno, nego to, če paseš svoje poželenje v tej vednosti. S spoštovanjem in s svetim strahom govore vsi pošteni ljudje o skrivnostni poti v življenje, ki jo je vsak prehodil. Ljubezen, sveta zakonska ljubezen pa je ona moč, ki opira ženo in mater, da pozablja o sebe vrši žrtev lastnega življenja

po božji volji. — Ne vznemirjaj se in ubogaj! Pozdrav!

Izgubljena ovčka. Prvič prečitaj se enkrat pojasnilo ob koncu našega koticčka v aprilski številki. Drugič pa vedi, da je bil odgovor za Tebe v majski številki pod tem naslovom. In tako je razburjenje pri kraju in Ti prav lahko na ves glas zavriskaš! — Seveda je hudo, če se človeku ne uresniči nobena želja, a seveda to so tudi bile same velike želje, ki se ne dajo kratkomalo uresničiti. Zelo pa dvomim, da bi se uresničila tudi sedanja Tvoja želja. Veš, človeško življenje je last božja in mi smo le nekaki oskrbniki njegovi. Oskrbnik pa mora dati svojemu gospodarju natančen odgovor o vsem. Tudi mi vsi ga bomo morali dati! In kakšen bo, če pridemo praznih rok pred Boga? Le vestna vršitev vseh naših dolžnosti bo tedaj

nekaj izdala! Če smo pri tem srečni že tu ni glavno; najvažnejše je, da bomo tam. Misli večkrat na to in Ti bo lažje. Pozdravljena v Tvoji samoti.

C. S. O. Prav vesela sem Te, da si prišla. Le piši mi, kar bi rada izvedela! Tudi o ročnem delu se lahko pogovoriva! Nikar se ne boj, da Te bom zavrgla, ker si mi povedala, kaj si! Saj moramo biti različni ljudje na svetu in vsi rabimo drug drugega. Meni so vsa dekleta ljuba in draga, če so le pridne. Lep pozdravček!

Vsem se prav lepo zahvaljujem za lepa velikonočna in godovna voščila. Toliko blagih želja! Če se uresničijo vse, postanem pač naj-srečnejši človek na svetu. Potrudimo se, da najdemo v naših srcih onih močnih dekliških sil, ki nas dvignejo preko teh oblakov in nam dajo pogledati v sijaj večne Luči, h kateri težijo naše duše. Pozdravljene!

NAMEN UMETNOSTI.

SLAVKO SAVINŠEK.

Skušnja in življenje nas učita, da ni stvari na zemlji, ki bi ne bivala z nekim namenom. Naj bo stvar delo božjih rok ali proizvod človeškega duha, naj bo viden ali neviden predmet, prirodni ali duševni pojav: vse ima svoj namen, neki končni cilj. Posebno vse ono, kar je ustvaril Bog, je v večni modrosti ustvarjeno tako, da vrši določeno nalogo. Stvar brez namena, brez končnega cilja, bi izgubila pravico do bivanja in bi jo nujno uničili naravni in nad-naravni zakoni. Ti zakoni so namreč dani zato, da vodijo vse, kar biva, do končnih, od začetka določenih ciljev.

Enako je s človekom in njegovim delom. Krona stvarstva je človek in namen mu je: živeti tukaj tako, da se usposobi za blaženo življenje onkraj groba. Da pa more dosegati in doseči visoki namen, mu je dal Bog različne pripomočke. In tok življenja je tak, da samo izloči vse, kar nima določenega namena, najsi bo tisti namen že dober ali slab.

Med drugimi pripomočki za doseg namena je dal Bog človeku umetnost. Torej mora imeti tudi ona svoj cilj, drugače bi morala po zgoraj omenjenih zakonih že zdavnaj zapasti poginu. Da se pa to ni zgodilo, nam pravi zgodovina in posebej umetnostna zgodovina. Ostala je umetnost prav zato, ker je vedno skušala dosegati svoj cilj, četudi v raznih časih različno, z različnimi pripomočki, z različnim tolmačenjem in različnim načinom ustvarjanja.

Bistvo umetnosti je lepota. Kaj pa je lepota? Ponajveč je stvar okusa, tudi stvar svetovnega naziranja in se mnogokrat različno ocenjuje zavoljo različnega razpoloženja v duši tistega, ki umetnine uživa ali proizvaja. Tudi razmere človeške družbe, socialne prilike in bolj ali manj razvita kultura naroda vpliva na načela o lepoti in jih spreminja. Toda nekaj vendar velja za lepoto, za bistvo lepega, kar se nikdar ne spreminja in kar bo za presojevanje, ali zasluži kaka stvar priimek „lepo“, vedno odločilno, to je: lepo je samo ono, kar je obenem dobro in resnično. Torej mora tudi vsaka umetnina, ki hoče zaslužiti ime lepega, biti obenem lepa, dobra in resnična.

Ker je ves napredek človeštva odvisen od njegove vzgoje, mora tudi umetnost, ki v doseganju svojega namena hoče človeka plemeniti v zmyslu lepega, dobrega in resničnega, vzgajati ga tako, da dobi zmisel za to bistvo lepote. Tedaj je pač velik namen umetnosti: vzgajati človeštvo. Narava človekova je slaba, duša njegova natrpana z raznimi slabostmi in strastmi, ki tvorijo glavno zapreko, da človek s toliko težavo doseže svoj namen, namreč: živeti lepo življenje in nato preiti v

svoje pravo, posmrtno življenje. Zato mora umetnost s svojimi proizvodi človeku dajati poguma za uspešno borbo s temi slabostmi in strastmi, kazati mu mora lepoto lepe človeške duše, plemenitega značaja, dobre nravi. A obenem mu tudi prikazovati nizkost in umazanost teh slabosti in strasti, da ga opozori nanje, da ga pred njimi obvaruje. Zato mora včasih opisovati, tolmačiti in obdelavati probleme in stvari, ki strasti razpihujejo, podžigajo, in so same na sebi človeku v škodo. Ali to vse mora umetnost delati pazljivo in si mora biti v svesti, da je njen namen: vzgajati človeštvo v dobrem zmislu.

Ker vse, kar je stvarnega, materialnega, vse, kar je v zvezi z življenjem, gledamo vedno bolj z vidika našega boja za obstanek, raz stališče naše borbe za kruh in posvetne dobrine, zato je ravno naloga umetnosti, ki je duhovna, da nas od te borbe odvrača k misli na naš glavni cilj; da našega duha dviga v času obupa in boja; da mu daje poleta, naše misli navdaja z željo in hrepenenjem po lepem, poduhovljenem življenju, skratka: povzdigniti mora našega duha k izvoru lepote, k Bogu! In povzdigovanje duha k Bogu bi moralo biti ustvarjanje umetnikovo in uživanje umetnosti opazovalcu.

Naše življenje je polno težav, polno neprilik in trdot. Potrebujemo razvedrila in ga tudi iščemo. Žal navadno v stvareh, ki nas samo za hip razvedre, a potem še bolj potlačijo h tlom. Iščemo utehe v pijači, v zlorabljanju čutnosti, v plesu itd. Ne spomnimo pa se umetnosti, ki je naravnost poklicana, da nas razveseljuje, plemenito razveseljuje. Njen užitek je trajen in nas ne poniža zopet nazaj k živali, ki je v nas, ampak napravi iz nas človeka. Zato mora na eni strani umetnost biti taka, da nas razveseljuje, plemenito razvedri našo dušo, na drugi strani pa je naša dolžnost, da iščemo te prave, čiste, plemenite umetnosti, da podpiramo one, ki nam tako umetnost ustvarjajo. Denar, ki bi ga sicer izdali za drugo veseljačenje, obrnimo v prid umetnosti! Ko bi se vsi ravnali po tem načelu, koliko manj gorja bi bilo na svetu!

„ZLATI MOJ OTROK...!“

SNEŽNIŠKA.

Dsa ljubezen, ona sveta, velika materinska ljubezen je skrita v teh besedah. Ob spominu nanje je v meni vse solnčno, vse svetlo in jasno. Tri besede — kot trije dragoceni biseri — v ljubezni porojeni in z ljubeznijo ožarjeni, V vseh temnih trenutkih, na vseh težkih potih mi zableste z neskončno lepoto in razsvetle vse mračne prostore v moji duši...

Kaj bi dala, da bi jih izrekle materine ustne še enkrat, tako nežno, tako toplo, kot so jih izrekle tedaj, ko je stal v ozadju njene bolniške postelje smrtni angel, da ji dahne lahko, lahko svoj hladni, smrtni poljub na ustne!

Trudna glava ji je počivala na belih blazinah. Na bledem, izmučenem obrazu je bilo zarisano trpljenje. Oči so ji bile zaprte — mama je snivala. Slonela sem ob njeni postelji. Najrajši bi se bila sklonila tesno k njenemu licu in jo poklicala; neznosna mi je bila ona tišina. Pa so rekli, da jo bo spanje okrepčalo — in sem čakala.

Prebudila se je. Prej tako globoke oči, iz katerih je zrla vsa njena blaga duša, so ji bile motne, brez bleska, brez življenja. Neskončna trudnost je ležala v njih.

Zašepetala sem njeno ime. Objela me je z dolgim, dolgim pogledom, kot me je sploh pogledovala zadnje dni. Iz srca pa so ji privreli biseri njene ljubezni v besedah: „Zlati moj otrok!“

Zaprle so se ji zopet trudne veke — padla je v težki sen. Odšla sem iz bolnice in hodila po mestnih ulicah. V duši so mi tako živo odmevale one tri mamine besede, porojene v težki slutnji in silni bolesti, ožarjene z vso ljubeznijo zlatega materinega srca.

VODI ME TJA!

— AMANDA. —

Dolga dalja je med nama . . .
Ah, bojim se, da bom sama
romala po prašni cesti
skoz življenje — — —
Oj, odpusti žgočo mi bolest — :
zdi se mi, da
nikdar ne boš mogel
za menoj v kraljestvo belih zvezd . . .
V sanjah gledala sem dušo Tvojo :
kakor morje z biseri
skritimi v globokem, temnem dnu — — —
Čakala sem, čakala,
da mi jih odkriješ vse — — —
Skril se dan je,
Zadnjih nad še ni mi vzel s seboj :
dragi, ali res ne moreš za menoj?

Draga, kakor topel dih je duša Tvoja
solnca išče, zvezdice lovi,
iznad zemlje hladne v daljo hrepeni.

Veš, bojim se záte!
Morda še bolj ljuto
varano bo Tvoje hrepenenje :
trdo, resno je življenje, draga!
Vendar —
ko strmiš v daljine sinje,
o, tako rad včasih vsaj bi za Teboj — — —
Vodi tja me,
bodi dobri — angelj moj!

V čistem, silnem žaru čudežne moči,
zasijale toplo njene so oči — — —

V KAPELICI.

— ZVONA PRIMČEVA. —

Rdeča luč boječe plameni,
molitev moja k Njej ihu
za tebe, za ljubezen najino.

V vazi šopek rož dehti
in vsaka prošnja tiho govori
za tebe, za ljubezen najino.

V materinstva svitu Blažena žari,
nje zlata roka bisere deli
za tebe, za ljubezen najino.

SVETA PESEM.

— KAMILO KRIŠPER. —

Tako rad
bi se nagnil nad tvoje nežne prsi,
dekle, moja sestrice,
tako rad
bi se sklonil nad mlade tvoje prsi,
fant moj, brat!
O — in tiho in tiho
bi bilo vse naokrog —
le ti in jaz — —

Jaz pa bi
prežal na tihí, polslíšni odmev,
na žuborenje sanjajočih,
komaj sluteno zibajočih
se skríl — tvojíh strun odmev —
tih, tih — —
In vedel bi, kako
je v tvojíh svetiščih Bog — —

RADI SE BOMO IMELI — —

ČEŠKI NAPISALA VLASTA PITTNEROVA.

I.

Pomlad je natrosila cvetja po gorah, oglasila se je škrjančkova pesem, zelenje je prepreglo gaje in lahne sapice so dahnile vanje.

Kakor marjetice na tratino tako je privrela drobna otročad iz vseh kočic naše ljubke vasice, ki je čepela pod gorsko strmino, se stiskala k gozdovom in se ogledovala v ribniku. Zelenje in solnce je vabilo malčke pod milo nebo, da se naskačejo in natekajo med zelenjem in cvetjem — sami cvetkam podobni.

Iz kočice, ki je bila med vsemi najmanjša, med vsemi najsiromašnejša, ki se ji je bila streha nagnila po strani kot da je devet noči popivala, streha, pokrita z deskami in deščicami, s črepi in ruševino, z vresjem in sirkom, povezanim v snopiče, iz te kočice je stopilo troje otrok: deček in deklica, pravcata debeluška, v kratkih srajčicah: deklici je pokrivala srajco ponošena suknjica in robec, navzkriž prevezan na prsih, deček je nosil haljico iz neobeljenega platna, dolgo, da mu je segala do tal. Nogice so jima bile obute v nogavice iz preproste volne in v copate iz suknenih odstrižkov, podšite s platnenimi kosi od vreč.

Na glavici je imelo dekletce pobledele robce iz pavole, deček pa staro vojaško kapo, ki mu je zlezla prav na zatilnik.

Oba debeluška sta bila bleda in v polnih licih so se jima videle poteze, ki pričajo, da se otroka sicer najesta, toda hrane, ki ni za njiju leta — lica so jima bila okrogla od krompirja, ki v naših hribovskih kolibah nadomešča kruh.

Za malčkoma je stopala starejša deklica, prav tako bleda, toda z upadlimi lici. Bila je nekoliko sključena kot da ima neravno, prelomljeno hrbtenico. Oblečena je bila še ubožneje od male dece. Suknjica edinica je bila kratka, da je komaj pokrivala kolena izkrivljenih nog. Stopala so ji bila bosa in na glavi ničesar. Bogati kodrasti lasje so pokrivali malo glavico in posamezni prameni so v neredu padali na vrat in na senci.

Otroci so prilezli pred kočico in se obrnili proti strani, kjer je sijalo solnce. Posedli so na tratino in deček je zaplakal: „Kje je mamica?“

„Mamica,“ zaplače tudi dekletce in stegne rokice proti večji deklici, ki je čepela poleg njiju in skrivala, kolikor se je dalo, male nožice pod kratko suknjico.

„Ne jokaj, Janček, ne jokaj Jožica,“ je tešila deklica otročiča-dvojčka. „Tudi jaz bi želela mamico, našo zlato mamico, toda ne bo jo več k nam, odšla je v nebesa k Bogu.“

„Pojdimo za njo v nebesa!“ je jokal Janček in se postavil na noge.

„Pojdimo!“ je vzkliknila mala sestra in se tudi dvignila, opiraje se z rokama.

„Zlata otročka, jaz bi tudi šla,“ odgovori starejša, „toda ne moremo za mamo, dokler nas ljubi Bog ne pokliče.“

„In kedaj bo to, Dragica?“ sprašujeta mala.

„Povedala bom, kolikor vem,“ reče Dragica in privije otročiča k sebi. Posadi si ju v naročje, poboža jima blede ličeca in prične pripovedati.

„Vidita, tam gori je tako višnjevo, tam so nebesa, tja je ljubi Bog poklical našo zlato mamico. Tam je raj, velik, velik vrt, mnogo, mnogo cvetja je v njem in drevje rodi cvet in sad, vse obenem. Tam je dosti jabolk in orehov, kakor jih prinese Miklavž in jih je dala botrica za koledo. V rajju je tudi mnogo, mnogo angelčkov, prav takih kot v cerkvi, samo da so živi. To so mali otročiči, ki jih je Bog k sebi poklical. Tam je tudi mamica. O, dobro ji je pri Bogu! Ni ji treba na hrbtu nositi butar iz gozda, ni ji treba kopati na polju, ne prati ne prest, samo na nas gleda iz nebes. In dobro vidi, smo li pridni, poslušamo li ateja“.

„Da ne bo več mamice k nam?“ vpraša Janček.

„Dragica, naj pride!“ zaprosi Jožica.

„Zlata otroka — kako naj vama dopovem, da je to nemogoče?“ odgovori Dragica skoraj jokaje.

Nista razumela tega triletna malčka, ni jima znala raztolmačiti pohabljena dvanajstletna Dragica.

Začela jima je kazati to in ono: bele marjetice in rumene trobentice, ki so cvetele na tratini. Prigovarjala jima je, naj si natrgata cvetja, izkopala je v tla jamico in rekla, naj vanjo nanosita cvetk.

Otroka sta se vtopila v igro in postala vesela. Posrečilo se je torej Dragici, da ju je utešila.

„Dragica!“ se oglasi iz koč.

Deklica se obrne in odhiti v hišo.

Iz ozke veže se je prišlo naravnost v sobo, ki je bila edina v koči. Polovico so je zavzemale statve, za katerimi je tkal suh mož z resnobnim obrazom.

Poleg stativ je bila v sobi velika postelja, ki so jo pokrivala s sirovim platnom prevlečene blazine, pisana skrinja, polica za posodo, klop in dva stola. Vse to pohištvo je bilo snažno in umito, kolikor so pač zmogle roke pohabljene Dragice.

Tla so bile iz ilovice, le okoli peči je bilo vdelanih nekaj nepravilnih kamnitih plošč.

„Kaj želite, ata?“ vpraša deklica.

„Vretenc je že malo. Navij mi jih nekaj!“

„Ne morem pustiti dvojčkov samih.“

„Vzemi ju v hišo in požuri se!“ odgovori tkalec nejevoljno.

„Siroti sta prišli komaj malo na božje solnce!“ je vzdihnila Dragica.

Vrnila se je po deco, ali malčka nista mogla razumeti, da morata zopet v zahtlo sobo, kjer od ropota stativ ni mogoče razumeti Dragičinega pripovedovanja in petja. Dragica mora sedeti pri vretenu in se ne more igrati z malima, ne more priskočiti na pomoč, da zdaj dvigne dečka, ki je med igro padel, zdaj uteši deklico, ki se je udarila, in ji poboža solzice raz ličeca. Še gledati ni mogla nanju, še nasmejati se jima ni utegnila, saj je morala paziti, da se navijajo cevke lepo ravno, da se tanka nit ne zaplete in ne utrga.

Končno vzame Dragica oba otročiča v naročje in ju odnese v koč. Krivila se je pod bremenom, otroka sta se branila in otepala in sta bila težka kot kamen. Prijokala sta v sobo v Dragičinem naročju, da je oče nejevoljno nad njima zavpil.

Dragica je posadila otroka na posteljo in jima hitro dala praznih vretenc, valjarček, lonček iz pločevine in kar ji je prišlo pod roke, da bi jima bilo za igrače. Nato je sedla k vretenu in pridno navijala cevke.

Tkalec je pogledoval otroke — bolj nejevoljno nego žalostno.

„Hitro, hitro!“ je zavpil na Dragico.

Ona se je žurila, kar se je dalo, čeprav je že težko dihala, ker ji je bilo mučno tako sključeno sedeti ob vretenu. Ozrla se je na otročiča, toda že sta od joka zapala in ležala z glavico ob glavici na postelji.

Zaloga vretenc je pošla in Dragica je vzela še one, ki jih je dala otrokama za igrače.

Polna vretenca odnese očetu v malem košku, pobere mu prazne cevke in se odloči, da jih navije, dokler se deca ne prebude.

Medtem se je nagnilo pomladno popoldne, solnce se je spuščalo na zapad, zunaj je zavel hladan veterc.

Tkalec ustavi statve, se dvigne, pretegne ude in reče deklici: „Skuhaj kaj za večerjo, jaz pojdem, da se malo pregibljem“.

Vzel je kapo in odšel. Dragici je zadrhtelo srce. Vedela je, da odhaja oče v krčmo in da se najbrž kmalu ne vrne. A njej je bilo tako tesno sami doma.

Navije vretenca, ustane, napravi ogenj, kuha krompir in malo juhe. Krompirju doda pšena in košček masti.

Bila je žalostna. Tako neprijazno je bilo v koči, odkar je pred dvema tednoma umrla tkalčeva žena, mati malih dvojčkov. Dragici je bila mačeha, ali grbasta deklica se je privijala z iskreno ljubeznijo k njej. In ona ji je bila dobra in ljubezniva, da je dragica točila za njo solze bolj nego za pravo materjo, katere se je prav malo spominjala.

Tkalec je bil po ženini smrti globoko potr. Njena bolezen je trajala dosti dolgo. Tkal je, da zasluži za živež, toda delo ga ni veselilo. Od žalosti je krenil v gostilno, česar prej ni bil vajen. — Od tuge in skrbi ni mogel otrok veselo pogledati, ni se znal ž njimi poigrati in jih ne potolažiti, kadar sta mala dva klicala mamo. Tako je bila vsa skrb za debeluška na Dragičinih ramenih.

Za dvanajstletno dekletce je bilo to mnogo. Kljub temu je z vso vnemo vodila še vse gospodinjstvo, res da skromno in siromašno, v srcu hvaležna pokojni materi, da jo je nekdaj priganjala k delu.

(Dalje.)

NAŠ VSAKDANJI KRUII.

FRANCKA GRUDEN.

Dšoli smo peli: »Kruh pri nas nikdar ni suh; prosimo vedno Boga, da bi ne zmanjkalo ga.« Moji mami je bila pesem tako všeč, da jo je venomer ponavljala; meni se pa ni zdela nič posebno lepa. Imela sem pač vsak dan svež kruh: zato sem se velikokrat nejevoljna sklonila, ko me je mama karala: »Ne meči drobtinic po tleh! Kruh je dar božji in v vsaki drobtinici je Sv. Duh.«

Če je atek to slišal, je pa pristavil: »Naši otroci ne znate ceniti kruha. Ko sem bil jaz otrok, je bilo drugače. Vsak kôsec je na teden poleg denarja zaslužil tudi hlebec kruha. Tako tudi moj oče. Tega so potem mati razrezali in posušili. Moje vsakdanje kosilo na paši je bilo kos suhega kruha, namočenega v studenčnici. Pa še sanjalo se mi ni, da kje na širnem svetu bolje živijo.«

V višjih razredih sem se učila: Moka ima v sebi škrob, beljakovino in lepio. Da postane vse to prebavljivo, spečemo iz moke kruh. Pri peki se škrob izpremeni v dekstrin in sladkor; glive kvasovke pa razkroje sladkor v ogljikovo kislino in v vinski cvet. Ogljikova kislina skuša uhajati, zato kruh vzhaja. — V peči se pa preostali škrob izpremeni v škrobov klej, ogljikova kislina in vinski cvet se izločita, kruh pa postane rahel in luknjičast.

Vse to se mi je zdelo zelo učeno. Zato sem naprosila mamo, naj me praktično nauči umetnosti, kako se peče kruh. Uslišala me je.

V moki je naredila lepo kotlinico in je vanjo stresla sol. Prilila je mlačne vode in ko se je prepričala, da ni pretoplo, je pridejala na mleku namočenega kvasu. Potem je dejala: Zdaj lepo vzdihni »božji križ,« potem pa prični. Prav rahlo zamešavaj moko; ko je že dovolj gosto, prični ugnitati. Testo bo dobro šele takrat, ko bo gladko in bo stalo pri miru.

Vročje mi je že bilo — še bolj ko takrat, ko sem se učila kemijo! — in hrbet me je bolel, ko se je mami šele zdelo testo dobro. Tedaj sem ga pokrižala,

še enkrat vzdihnila »Bog in sv. božji križ«, potem sem ga pokrila in pustila vzhajati. Hlebe je naredila mama, tudi vsadila je ona. Ko sva jemali kruh iz peči, me je učila, da moram vzdihniti: »Bog se usmili vernih duš v vicah!«

Zapomnila sem si. Sedaj pečem sama in najboljše mi dè pohvala: »To je pa res: kruh pa zna speči naše deklè!« Zato je hudo takrat, če se peka ponesreči. Posebno, če kruh premrje, se vsakdo obregne ob velike luknje, češ: »Danes je pa Sv. Duh ušel iz kruha...«

Kruh je velik dar božji. Preden gospodinja načne nov hleb, ga prekriža. Če pade skorjica na tla, jo moramo pobrati in poljubiti. Gorje, kdor hodi po drobtinica! Saj je zlata resnica: Kdor košček kruha zametuje, drobtinice večkrat poiskuje. Ob Šentjanževem se pa pomenkujejo posli: »H Gorjancu ni napačno iti služiti: posli si tam sami režejo kruh.«

Ako ni kruha, tudi druga jed ne zaleže. Kmečka nevesta pripelje z »balo« tudi hleb hruha, »peto kolo.« To pa zato, da bi ji na novem domu nikdar ne zmanjkalo kruha.

»Sveta in dobra je misel moliti za mrtve, da bi bili grehov rešeni«. Slovenci vedo to. Nekdaj je vsak pogrebec dobil hlebček kruha, ki so ga imenovali »trenta«. Za hlebček se je zahvalil: »Bog plačaj!« In so odgovorili: »Za verne duše naj bo!«

Vsaka kmečka gospodinja speče o Vseh svetih polno peč malih »prešč«. Otroci jih prosijo od hiše do hiše in se zahvaljujejo zanje: »Bog plačaj! Bog se usmili vernih duš v vicah!«

Blažunova mati so bili zelo dobra žena: vsakemu siromaku in vsakemu otroku so podarili velik kos ajdovega kruha. Ko so pa umrli, se je sanjalo sinahi, da je slišala mater reči: »Ko bi prej vedela, še več bi bila dajala vbogajme«. Drugi dan je sinaha spekla peko kruha in ga razdelila med domače uboge z naročilom, naj molijo za rajno mater.

O Božiču speče vsaka kmečka gospodinja poprtnjak, to je velik bel hleb. Vse tri sv. večere leži na pogrjnjeni mizi, poleg njega pa gori lučka. Na sv. treh Kraljev ga gospodar razreže in da vsem družinskim članom in vsej domači živini. Krajec ga pa še spravi. Kadar se med letom oteli krava, dobi najprej košček poprtnjaka.

Gorenjci smo bahavi. Beraška bi bila ona svatba, na kateri ne bi bilo »pogače«. Ali ste jo že videle? To je velik hleb kruha, okrašen z Najslajšimi imeni. Vanj pa je nataknjeno: v sredi lep šopek, okrog pa na okrašenih paličicah banderca iz barvanega, srebrnega in zlatega papirja. Ob robu je dvanajst svečk in sedem punčk, oblečenih v sedem svatov: ženin in nevesta, starešina in teta, drug, družica in pogačarica.

O mraku prineso pogačo s prižganimi svečkami v hišo. Vse prihiti in jo občuduje. To je pa še vedno bilo: kjer smejo gledati z očmi in s prsti, rado kaj izgine. Tudi na pogači rado zmanjka kakšnega svata. Godec ga mora poiskati ali pa narediti drugega. Če pri iskanju nima sreče, privali v izbo tnalno in začne z lesenim nožem obdelovati poleno, da je veselje. Toda njegova umetnina nikakor noče biti podobna svatom na pogači. Navadno reši godca iz njegove zadrege tat, ki se skesa in proti odkupnini vrne ukradenega svata.

Pogačo peljejo tudi po bližnjih vaseh prodajat. Rado se pa zgodi: ko svatje plešejo v kaki hiši, jim nagajivci pogačo neopaženo odpeljejo nazaj domov. To je za svate velika sramota! Da ne bi bili preveč osramočeni, okrase v naglici butaro drv in potem naglo odhite za pogačo domov.

Šele proti večeru drugega dne razreže oče starešina pogačo in jo razdeli med svate. Tudi pri tem imajo še polno burk.

Še enega kruha ne smemo pozabiti. V vsakem tabernaklju prebiva Jezus in čaka, da pridemo in se pokrepčamo z angeljskim Kruhom. Sam je rekel: »Jaz sem živi kruh, ki sem prišel iz nebes; ako kdo jè od tega kruha, bo živel vekomaj.«

O TREH ŽIVALSKIH DOMAČINIH V ROŽNEM DOMU.

MALKA MARINKO.

Damenila sem se bila na obisk v nepoznan svet v okolici prijaznega majhnega mesta. Tam nekje me je pričakovala prijateljica. Hlapon me je potegnil do omenjenega mesta, naprej je šlo peš skozi bele vasi, zavite v zelenje in cvetje. Mudilo se mi ravno ni, zato sem zvedavo ogledovala vse, prav vse, kar mi je prišlo pred oči. Marsikje sem izsledila prijazen Rožni dom, pa tudi mimo neredkih Umazanih domov me je vodila pot.

Naneslo je, da sem največ razmišljevala o nekaterih domačih živalih, ki se drže človeških domov, in potek tistih misli bom napisala Vigrednicam.

Pred lepo vasjo sem preskočila potok in nič hudega sluteča sem zavila okoli ogla ponosne hiše. Ravno sem hotela v mislih pohvaliti lepo stavbo, kar plane izpred hleva mogočen pes in me z globokim basom neolikano pozdravlja: hov, hov, hov! Takoj mi je prešlo vse veselje nad lepo hišo. Pospešila sem korake in s strahom pričakovala, kdaj zasadi mrcina ogromne zobe v moje preplašene ude. Polagoma zaostane in pravkar sem si hotela oddahnuti, ko imam že drugega psa, ne mnogo manjšega, nad seboj. Kako renči, laja, žuga — joj, po meni bo! Bežim skozi vas — še ena hiša tam, zadnja — in konec bo te pasje nevarnosti! Toda — ojoj! tudi tu ljubeznivi lajač, prav pasji! Ta je bil še posebno prijazen. Prav do vrha grička za vasjo me je spremljal. Šele žena, ki je plela na bližnji njivi, me je rešila. Na njen klic je neolikanec šele pustil v miru mojo ubogo malenkost.

Torej polna vas psov, velikih in — pomislite! — odvezanih. Pri belem dnevu so me napadali kot najbolj nevarnega roparja. Po pravici vam povem, v tisto vas ne stopim nikdar več! Vesela sem, da sem prvič srečno odnesla pete.

Pa boste rekli: strahopetnica, sovražnica psov in ne vem, kaj še. Recite, kar hočete, povabim vas, obiščite tisto vas, ime zveste pri meni. Bomo videli, kakšne volje se povrnete ...

Ali je pes pri hiši potreben?

Seveda je, pa še zelo. Dom varuje tatov, ponoči prebudi družino, da postane pozorna na morebitne potepuhe in klateže. Tudi v Rožnem domu imajo psa. Velik je in lep, prava volčja pasma. Toda, prosim vas, žival je priklenjena na dolgi tanki verigi, ki se lahko gibje po debeli žici od enega konca dvorišča do drugega. Poštenim potnikom ni nevaren, če se pa kdo hoče iz nepoštenih namenov preveč približati, ga lahko doseže in prepodi.

Tam ob koncu hleva ima utico. Ob njej je koritce, kamor mu donašajo hrano. Trikrat na dan mu jo prinese pastir iz kuhinje in tudi sveže vode ne pozabi. Pes je torej dobro oskrbovan, zato je tudi zvest in vdan svojim ljudem.

Da, tako je treba psa oskrbovati. Kdor pa takih skrbi ne mara, naj še psa nikar nima. Ni gršega kot sestradan in zanemarjen pes pri hiši. Zlasti ne puščajmo psa prosto letati po vasi! Jemlje nam ugled in lahko povzroči veliko nesrečo. Pasji strah je zelo nevarna reč. Koliko jih je, ki so za vse življenje pohabljeni ali božjastni od enkratnega strahu pred psom! —

Tako sem prišla v drugo vas, ki pa — vsa čast! — ni bila — pasja vas. Varno in nemoteno sem lahko pasla radovednost in po zunanosti hiš presojala, kakšni domačini bivajo v njih.

Na nekem pragu je čepela muca in si umivala okroglo glavico. Ko sem že o psu vse do konca premislila, sem začela premišljati še o mački.

Ali je mačka potrebna pri hiši?

„Oh te mačke, koliko posode mi pobijejo! Mleko in smetano mi polizejo, prevrnejo mi vse po vrsti — ne maram jih pri hiši za ves svet ne!“ Tako tožijo mnoge gospodinje.

V Rožnem domu so pa čisto drugega mnenja. Že pregovor pravi: kadar mačke ni doma, miši plešejo. Res plešejo in prav kmalu priplešejo v klet, v jedilno shrambo, v kuhinjo, celo v sobo. Koliko škode napravijo miši in podgane pri žitu, pri obleki, kako vse preluknjajo in okužijo, kako kmalu ni več kotička v hiši, kjer ne bi škralbala miš in njena sorodnica, ostudna podgana.

Zato je mačka pri hiši potrebna. V Rožnem domu imajo jako lepo, tigrasto. V kuhinji tam v kotu ima svojo skledico. Najrajši seveda liže mleko. Zadovoljna je s prav majhno porcijo na dan, le toliko, da si pogasi ž njim žejo po slastni mišji pečenki, ki si je ponoči ž njo napolnila želodec. Tudi ji gospodinja nič ne zameri, če čez dan malo podremlje ob gorkem štedilniku, pozimi pa na topli peči, saj je bila pridna in je lovila nadležne glodavce po podstrešju in drugod. Nikoli je ne tepe in ne podi proč, saj tudi nima povoda za tako ravnanje. V kuhinji vedno hitro vse pospravi po omarah, posodo takoj po obedu pomije, zato ji mačka sploh škodovati ne more. In tudi če bi mogla, ne bi hotela, saj ve, da gospodinja v potrebi ni skopa do nje. Skledica v kotu jo preskrbi z najpotrebnejšim.

Tako v Rožnem domu. Kjer pa puščajo mačko, da sestradana lazi okoli, jo prestando pode in preganjajo, zraven pa puščajo po kuhinjah in shrambah vse v neredu — ni čudno, da se imajo toliko pritožiti nad njeno predrznostjo. Z dobro voljo postreči mački, se jim zdi škoda, z jezo in vpitjem pa skušajo popraviti, kar je mačka vsled njihove površnosti zagrešila — — —

Da, mačka je koristna domača žival, tako sem zaključila to razmišljanje in prišla v tretjo vas. (Konec prih.)

DROBCI IZ GOSPODINJSTVA

Vrtno delo v juniju. Če nismo tega že v majniku storile, zasadimo prve dni meseca junija rabate in gredice s poletnimi cveticami. Tudi občutljive rastline lahko presadimo na stalne grede. Snažimo pota!

Pletev, okopavanje in zalivanje se nadaljuje. Izpočetka zalivamo še vedno ob jutranjih urah; pozneje pa, ko se zemlja že močno segreje, zalivamo proti večeru. Zelje, ohrovt, kolerabe osipavamo; prav dobro je, če jim ob dežju zalijemo z gnojnico.

Za poletno rabo sejmo endivijo in nadaljujemo s setvijo kolerab, stročjega fižola, graha, redkvice. Presajamo še solato, kolerabe, ohrovt, kasno zelje, rdečo peso. Vso skrb pa moramo obračati zlasti paradižniku, ki ga pridno privezujemo in obrezujemo zalistne poganjke. Pridno uničujemo in preganjamo mnogovrstne vrtno škodljivce: uši, gosenice, šuštarje, metulje, polže itd. Uporabljajmo za delo na vrtu le zgodnje jutranje ure; te so najdragocenejše in najizdatnejše.

Dobre vrste poletne solate, ki jih vsem priporočam, so: majniška kraljica, ljubljanska ledenka, pri nas znana pod imenom „ajserca“; trdoglavka, ki kljubuje poletni vročini in ne gre tako rada v cvet; za poletni pridelek je zelo priporočljiva tudi parižanka ali „parizarca“. Boljša kot našete vrste pa je za poletni čas endivija, ki je zelo priljubljena, a še premalo upoštevana solata.

Endivijo sejemo za poletje že meseca majnika in začetkom junija. V poletni vročini moramo nežno setev zavarovati pred žgočimi solnčnimi žarki. V ta namen jo pokrijmo z vejami ali kako drugo primerno odejo tako dolgo, da skali. Sejemo jo redko. Pletev in okopavanje je nujno potrebno; tudi z zalivanjem ne smemo biti varčni. Če jo prve dni junija presadimo, imamo v avgustu že lepe glavice. Skrbimo tudi, da presajamo vedno le mlade, čvrste rastline; stare gredo jako rade v cvet. Za jesensko in zimsko rabo pa sejmo endivijo od srede junija do začetka avgusta.

Ta solata zahteva zelo gnojno zemljo; posebno všeč ji je greda, ki je bila spomladi močno pregnojena. Neobhodno potrebni pa sta ji senca in vlaga. Ker potrebuje mnogo mokrote, ji izdatno zalivajmo.

Sadimo jo 20—30 centimeter vsaksebi. Pri saditvi ji korenine in liste skrajšajmo. Okopavanje in zalivanje ob dežju z gnojnico jo v rasti močno podpre. Ko doraste, jo po potrebi povežimo. Če pa rastline bolj gosto posadimo, to delo lahko odpade. Povezujemo z mokro slamnato bilko. Še boljša pa je rafija, ki jo kupimo v vsaki večji trgovini. Endivijo vežemo samo popoldne, še preden pade nanjo rosa, torej tedaj, ko je popolnoma suha.

V 8—10 dneh postane lepo rumena in jo lahko uporabljamo.

Umivanje. V članku, ki je opisoval preprost način pri pranju, smo prezrli važno točko z namenom, da o njej spregovorimo posebej, ker je tako važna. Če hočemo namreč imeti lepo belo perilo, ne da bi pri pranju preveč trpelo, je nujno potrebno, da ga varujemo prevelike zamazanosti. K temu pa nam pripomore najprej pogosto preoblačenje, (vsaj tedensko menjavanje životnega in vsaj mesečno posteljnega perila!) še bolj pa temeljito umivanje ne le glave, vratu, rok in nog, marveč celega života. Na to zlasti ob mrzlih letnih časih naši ljudje tako radi pozabijo. Ob vročem poletnem času pač vsak rad skoči v vodo, da se ohladi in znebi sitnega znoja in prahu, toda takih dni, ki bi bili primerni za kopanje na prostem, je pri nas celo ob najbolj ugodnem letu primeroma malo. Koliko več je takih dni, ko nas mika, da bi se kar po mačje nekoliko zmočili krog nosu. Ker se bojimo mrzle vode, smo si sami krivi, da nas res mrazi in stresa dan za dnem. Drgnenje z vodo namreč povzroči živahnejši obtok krvi, kožne luknjice odpre zdravemu zraku in vse to pripomore, da nismo tako občutljivi za vsako vremensko spremembo. Žal, da v naših krajih ni še udomačena ruska navada, da bi namreč tudi po kmečkih in sploh preprostih domovih imeli kopalne priprave. Pomagati si moramo zato pač našim razmeram primerno. Kjer ni drugega, se poslužimo širšega škafa ali tudi večje umivalne skleda. Tudi ta kar zadošča, da se okopljemo od nog do glave. Bolje seveda bo narobe: najprej si umivajmo glavo ter odrgnimo život do pasu in roke, ter vse to s hrapavo brisačo osušimo, potem pa stopimo v umivalno skledo in ravno tako močno odrgnimo ostali život. Pri tem posebno dobro služi vrečica iz hrapavega blaga (domače platno, frotir), ki bodi tolikšna, da ravno dobro skrijemo v njej roko čez členk. Z golo roko bomo ta posel slabo opravili, z večjo kunjjo pa namečemo krog sebe preveč sledov, kar je zlasti tam precej nerodno, kjer nimajo na razpolago več sob, zlasti še, če so sicer tla skrbno negovana.

Kdor se je navadil, da se tako okoplje vsak dan ali vsaj vsak teden, bo porabil za ves ta opravek prav malo časa — par minut — a učinek bo tako osvežujoč, da bo gotovo v kratkem obžaloval, ako bi kak dan iz mehkužnosti ali lenobe navado opustil.

In koliko manj dela in truda bi imele naše perice, ako bi se ljudje hoteli oprijeti te navade. Naših starih očancev in slabotnih mamic seveda ne bomo pridobile zato, a mladi, podjetni svet, zlasti pa naše čile Orlice, bodo, upam, kar vse povrsti hotele z navedenim pripomočkom postati še bolj čile, bolj sveže, bolj živahne, bolj odporne za razne neprilike, ki jih je življenje povsod tako polno.

Ko jim tako umivanje preide v navado, ga ne bodo več opustile, tudi ko pridejo v leta — in to bo poleg mnogih drugih tudi velik pripomoček, da bo vrli naš slovenski rod čil in zdrav in

krepak in bo vedno lažje kljuboval tistim, ki bi ga še danes radi videli v zadnjih zdihljajih.

Shranjevanje jajc. — Najpreprostejši način shranjevanja naj opišem! Predvsem je seveda treba paziti, da so jajca, ki jih mislimo shraniti — četudi za krajšo dobo — vsa cela. Tega dostikrat s prostim očesam ne opazimo. Preizkusimo jih na ta način, da z enim jajcem ob drugo trčimo. Poznala se bo takoj po glasu, če je katero malo počeno. Dalje je treba paziti, da jajca niso bila nikoli izpostavljena preveliki vlagi, n. pr. dežju.

Preskrbi si dobro ohranjen, precej močan papirnat karton, v katerem je prostora za 50-100 jajc. Karton se mora dobro zapreti in mora biti suh. Nato jajca vsako posebej dobro zavij v papir, lahko tudi časopisni, in polagaj drugo poleg drugega v karton. Ko si karton tako napolnila, še vse dobro zadelaj s papirjem, da ne pride zrak zraven. Karton zaveži in postavi na hladen, toda suh prostor. Kartona ne prenašaj iz enega prostora v drugega in tudi jajc ne prekladaj. Jajca jemlji sproti ven in karton zopet dobro zapri.

Ta način shranjevanje jajc sem ponovno preizkusila sama in sem se prepričala, da je prav tako uspešen, kakor če shranjujemo jajca v vodi. Tako shranjena jajca so se ohranila 6-7 mesecev popolnoma sveža. *Gospodinja.*

Pravila za delo.

1. Navadi se zgodaj na koristno delo!
2. Vstajaj pravočasno!
3. Začni s svojim delom o pravem času!
4. Ne odlašaj nobenega dela na jutri!
5. Delaj pridno, natančno, temeljito!
6. Delaj enakomerno in pametno!
7. Po delu počivaj!

Izrezki iz časopisov. K sestavku „Kako postaneš dobra gospodinja“ v 4. številki „Vigredi“ sporočam naslednji način spravljanja izrezkov iz časopisov, ki ga praktično uporabljam: Navadno kupim pisemski papir v mapi (večji kuverti), ki ima napisano trdko in vrsto pisemskega papirja. To veliko kuverto shranim, da devljem vanjo izrezke iz časopisov. Ker so pa izrezki več vrst, kakor gđč. pisateljica primerno omenja, sem si spravila že več takih kuvert in sem si na vsako napisala, katere vrste izrezke hranim v nji. Da pa teh kuvert ne prekladam posamič sem in tja, sem jih spodaj vse na istem mestu preluknjala in vpeljala skozi trakce, s katerim jih povežem, da se izrezki iz njih ne izgube. — Morebiti se katera izmed čitateljic ogreje za ta način spravljanja izrezkov.

Kuhinjski recepti.

Zeleni grah z rižem. Razbela dobro žlico masti in zarumeni v nji polovico zrezane čebule. Potem dodaj $\frac{1}{4}$ litra izluščenega graha, malo osoli in pari nekaj časa. Nato dodaj $\frac{1}{4}$ kg opranega riža, dobro premešaj, zalij z vročo juho ali vodo in počasi pari v pečici ali bolje pri kraju štedilnika, da ni treba prevečkrat mešati. Tudi malo vode ali juhe prilij, če se ti zdi, da

ni riž še dosti mehak. Daj na mizo kot prikuho ali kot samostojno jed. (Za 3—4 osebe.)

Rogljčki iz kvašenega krompirjevega testa. Skuhaj 40 dkg krompirja (približno 5 do 6 srednje debelih krompirjev) olupi ga in pretlači skozi sito. Na deski primešaj 40 dkg bele moke, 12 dkg sirovega masla, 10 dkg sladkorja, 3 dkg kvasu, ki si ga raztopila v par žlicah toplega mleka, 2 rumenjaka in malo soli. Napravi iz tega srednje mehko testo in ga pusti dobro vzhajati.

Potem ga razvaljaj za nožev rob na debelo in razreži na štirioglate krpice. Namaži krpice od enega ogla do sredine z marmelado ali z orehovim nadevom kakor za potico, jih skupaj zvij (začeti moraš pri nadevanem oglu) in upodobi rogljčke. Položi jih na pekačo za en prst narazen. Pusti jih še $\frac{1}{4}$ ure shajati. Vzišle namaži z raztopljenim maslom in peci v srednje vroči pečici.

Serviranje se bo nadaljevalo prihodnjič. (Op. uredništva.)

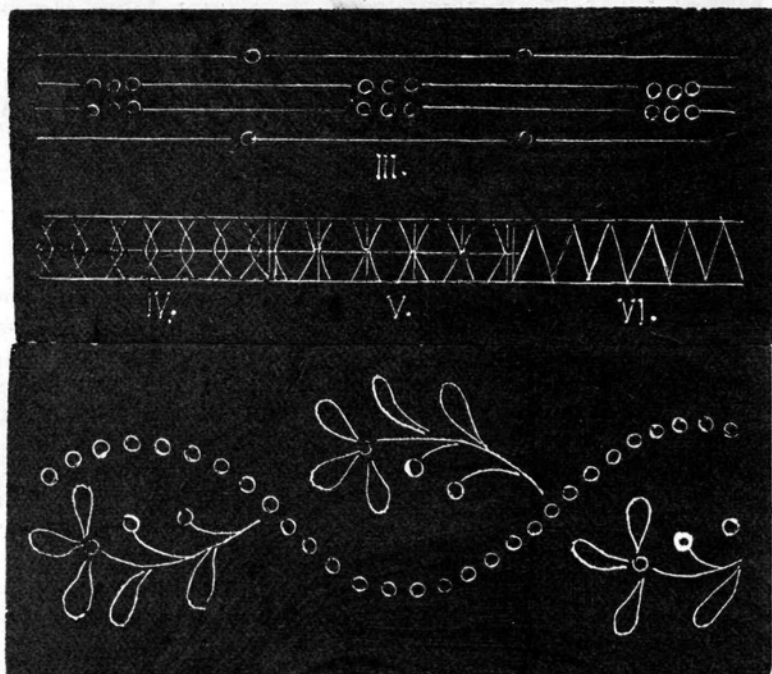
○○○(●)○○○

ZA OČI IN ROKE.

Ažur. — Vzorec III. nam kaže, kako med ažurne okraske ustavimo polno vezenje. Seveda vzorec lahko še poljubno spremenimo. Mislim, da po prvih dveh vzorcih že vsaka spozna, da pomenijo ravne črte ažur, pike pa vezemo polno. Vzorec se prav lepo poda na razne prte, zgornje rjuhe i. dr.; treba pa je velike previdnosti pri merjenju in prezovanju nitk, kakor je bilo rečeno že pri navodilu v 5. št. Vigredi.

Vzorci IV., V. in VI. so prav primerni za dolge zavese iz debelejšje tkanine. S tem zapletenim ažurjem celo iz navadne rjave kontenine napravimo prav lične okenske zastore. Paziti moramo pa, da pri IV. vzorcu vzamemo za zapletanje tako dolgo močno prejo, kakor je cel zastor dolg, ker se vozli težko zakrijejo. Tudi med ta ažur lahko ustavimo še vezenje, ako imamo dovolj časa in se nam zdi potrebno. En tak primer kaže slika pod pričujočimi vzorci.

Seveda jo bo treba primerno povečati, kakor tudi vzorec III. dočim so vzorci IV., V. in

VI. v naravni velikosti, morejo pa, se, pri prav velikih zastorih tudi ti nekoliko razširiti, seveda. Pri vezanju nitk ne raztegujemo preveč, ker se sicer tkanina nagrbanci in jo težko likamo. — Prinašamo tudi nekaj monogramov.

ORGANIZACIJA

SESTRE, NAŠ PRAZNIK!

—ik.

Devica Orleanska, sv. Ivanka d' Ark nas zopet kliče pod svoj deviški prapor. Praznično si bomo ovenčale srca in hitele ž njo pred altar, da se nanovo darujemo po njenih rokah edino njemu, ki je naš Gospod in Zenin naših duš.

Na binkoštno soboto bo letos god naše zaščitnice. Pomenljiv dan!

Razsvetljenja od sv. Duha nam bo izprosila. Danes, ko hoče zavladati povsod, v javnosti v in družinah, posvetni duh, nam je bolj ko kedaj treba dvigati roke in srce kvišku in klicati: Pridi, Sv. Duh, napolni srca — — —

In zopet rečem: pomenljiv dan! Tisto soboto bodo stali rimski romarji iz slovenske domovine pred sv. očetom. V imenu vseh Slovencev se bodo poklonili Kristusovemu namestniku in mu obljubili večno zvestobo . . .

Danes zvestoba — ni lahka! Sestre, tudi v naše vrste posega meč, ki nas skuša razločiti. Zlato se čisti v ognju! Čas preizkušnje ni daleč in je že tu. Ali bi hotele omahovati? Ne bomo, če le hočemo imeti pred očmi prapor sv. Ivanke, junakinje.

Že več let se navdušujemo med seboj za junaške čine pod vodstvom Ivankine zastave. Marsikakšno pogumno krilatico smo že izrekle ali zapisale na njen račun. Pa se morda niti zavedale nismo, kaj govorimo. Pa si morda nismo bile na jasnem, kaj se pravi: boj, junaštvo, žrtev, sovražni tabor itd. Besede so se nam zdele lepe kot so lepi pozlačeni orehi, pa nihče ne vpraša, če imajo v blesteči lupini užitno jedro.

Pa je napočil čas, ko nič ne velja blesteča lupina, ko ima vrednost samo jedro! Sedaj pokažimo, da ne znamo samo junaško govoriti, temveč tudi junaške biti! Odločno stojmo na trdnih tleh svetega katoliškega prepričanja, ne odstopimo od načel ne za korak! Mlačnost in dvoreznost preganjajmo povsod! Nobena naj ne odpade! Strnimo svoje vrste, da se bodo vsi naklepi sovražnih sil razbili ob naši močni volji!

Marsikatera krepka moč in podpora krožkov mora pod pritiskom drugam. Sestre, nikjer ne pustite praznih takih vrzeli! Brž drugo na njeno mesto, delavno požrtvovalno! Prapor sv. Ivanke je prapor žrtve in prapor zvestobe! Ali smo vredne, da ga nosi pred nami sv. Ivanka? —

Da bomo še bolj vredne, hitimo k sveti Večerji, da se navzamemo moči, ki prihaja iz čudežnih virov božjih! Sestre, na svidenje v ognjeni armadi! — Bog živi!

DRUGO PISMO MINKE SVETLINOVE.

Predrage Vigrednice!

Gallspach, 2. maja.

Dobila sem nalogo, naj Vam napišem, kako živim tukaj in kako se zdravim. Torej, kako mi je?

Dasi je noč zame že precej dolga, še sedaj nočem verjeti, da ne vidim. Ko se ukvarjam s to tablico, se mi zdi, da samo pomagam ubogemu slepcu, da more vsaj s to pisavo poslati pozdrave v domovino . . .

Nemogoče je pa popisati vesela čuvstva, ki se vzbujajo v srcu ubogega slepca, ko opaža, da se v njegovih mrtvih očeh zopet prižigajo lučke. Takih radostnih trenutkov imam tudi jaz precej in ti mi razsvetlujejo temo, da čas zelo hitro mineva. Oh, videla bi še rada! Saj tudi bom, čele Bog hoče. Samo takrat si obtežim svoj križ, kadar sem nepotrpežljiva in hočem s svojo voljo prekrižati načrt višje Previdnosti . . .

K zdravniku hodim trikrat na dan. Seveda po neznanih potih. Kako me zdravi, ne morem povedati, ker ne vidim, kako se uporablja radij.

Najlepši trenutki so mi seveda tisti, ko zagledam nov predmet, ki ga letos še nisem videla. Prvo, kar sem zagledala, je bilo solnce na zapadu. To je bilo že 15. februarja, dva meseca po prihodu v Gallspach. Brž sem poslala domov poročilo o dobrem učinku radija. Pa vem, da mi niso verjeli. Saj nekaj dni pozneje sama sebi nisem verjela, vse se mi je zdelo zgolj domišljija. Vsako jutro po dobro prespani noči se mi je zdelo vse bolj svetlo, čez dan se je pa zopet stemnilo. Zato sem si očitala: Čemu pisariš domov, ko so samo prazne nade — — Tako sem živela med upanjem in strahom. Vendar moram v splošnem reči, da se mi je začela nekako od svečnice sem noč krajšati. Poprej je pa veljalo

zame: čim lepše sije solnce, temnejša je moja noč . . .

Od tega časa vidim s pogledom proti oknu vedno malo svetlejšo dnevno luč. Če sem pozimi slišala, da kdo odpira vratca pri peči, sem že bila zraven, da bi zagledala ogenj. Če se mi ni posrečilo, sem si spet očitala: domov si pa lagala, — da je bolje . . .

6. maja.

Počasi pišem, vsak dan nekaj. Kar ne morem pisati po vrsti dalje, moram Vam povedati, kaj se mi je že danes zgodilo. Stopila sem iz ordinacijske sobe in po glasu spoznala slepega moža. Nekaj sem ga vprašala, on mi je pa odgovoril: Če poveste, koliko je ura, odgovorim. In mi je pomolil žepno uro. Med boleznijo sem se že večkrat prepričala, da je dostikrat molk najboljši odgovor, čeprav najtežji. Tako sem tudi pri tej priliki molče vzela uro in pogledala. In res — takoj sem odgovorila: deset minut čez osem! Pa mi niti ni bilo treba nosu na šipo pritisniti kot pred enim mesecem na stensko uro . . . Gospod, ki je bil zraven in ni slep, je moj odgovor potrdil. Kako lep je bil ta trenutek!

Toda ni mi dalo miru, mislila sem si: morda si pa zopet le domišljujem! Zato sem doma zopet poskušala, pa ne brez uspeha. Kvečjemu za eno minuto sem se zmotila. Sedaj pa že zopet sama sebi ne verjamem. K veliki uri sem pristavila stol, ali žalostna sem skočila z njega: niti bele plošče na uri nisem videla več! Sicer sem kmalu nato spoznala, da je bil stol prenizek — toda res je tudi, da danes opoldne nisem na žepno uro več videla. Vreme se je namreč dopoldne spremenilo. Pa recite, da nisem barometer! Toda ne bi bil zame poklic vremenskega preroka, ker moj barometer šele takrat pade, ko je dež že v mlaki . . .

8. maja.

Tako se torej zrak za moje oči polagoma vedno bolj čisti. Razločujem že včasih posamezne predmete. Celo v daljave se mi odkrivajo kot bi bili tu in tam izbrisani: Cerkvni stolp opazim 200 korakov od hribčka, a poti do tja ne najdem. Zdravnikovo hišo vidim, preden sem pri vrtnih vratih, a po mostičku do veže si ne upam sama. — Zdravnik je časih zelo zvit. Ženske draži z bonbončkom, a namesto tisti, ki ga ji ponuja, ga nenadoma potisne meni v usta. Tako se hoče prepričati, če kaj vidim. Toda do zdaj še nisem bila tako srečna, da bi sladki bonbonček tudi videla. Da oko sploh more kak predmet razločevati, ga mora nekaj sekund prej ogledovati, da ga spoznam. Veliko je odvisno tudi od tega, od katere strani pada nanj luč.

Če zdravniku kaj povem o spremembah v očeh, kar molči. Mislila sem, da je hud name, ker sem se mu nekoč zaletela v radijev aparat. Toda sestra, ki me spremlja k zdravniku, mi je povedala, da se mož samo smeje od zadovoljstva nad napredkom . . .

Tako sedaj brlita v mojih očeh dve lučki — leva je slaba, a desna še bolj. Na veliko soboto sem skušala brati velike poulične plakate. Sestavila sem nekaj izrazov. N. pr. „Feigenkaffee“, „mit der Schichtseife“ itd. Za veliko noč sem zopet slabše videla, pa kljub temu je bila letos lepša v tujini, čeprav temna, nego lani doma. Lanska mi je pravila: „Ni pomoči — oslepela boš!“ Letošnja: „Videla boš!“ — O, Manica, zaigraj in zapoj mojo pesem, ki sem jo sama popravila: „Na enkrat bom videl . . .“

Tako upam. Če je pa drugače božja volja, bom še naprej klicala kot je napisano na podobici, ki predstavlja Marijo s trnjevo krono na prsih: „Sveta mati, to te prosim — —“ Marija, saj si moja mati in jaz Tvoj otrok! —

Drage Vigrednice, ne bom Vas več zadrževala, da ne zamudite šmarnic. V duhu sem z Vami pri Brezmadežni. Kaj bomo pele? Ali smem jaz izbrati? Pred govorom: „Že pada mrak v dolino . . .“ in „O, mati moja, venec pletem . . .“ In še: „Kdaj, o moja rajska mati, kdaj zagledam Tvoj obraz . . .“

Bog plačaj, drage sestrice, da ste zame molile. Tudi jaz molim za Vas, ker ste moje dobrotnice. Bog Vam obilo povrni! Lepo pozdravljene: Bog živi!

Hvaležna Minka.

IZ ZGODOVINE DEKLIŠKE TELOVADBE.

HISTORICUS.

(Dalje)

 emški vzgojeslovec Guts Muths piše leta 1804. v svoji knjigi »Gimnastika za mladino« takole: »Tudi žena naj stremi za tem, da bo svojo telo obvladala in si pridobila telesno spretnost in vztrajnost. Žena ni zato na svetu, da bi svoje življenje prebolehala, temveč, da se življenja raduje. Njena usoda naj ne bodo krči in histerična slabost, temveč zdravje in polno močnost. Imeti ne sme bolnih, ne, imeti mora zdrave otroke!«

Toda o kaki sistematični telovadbi deklic si Guts Muths ne upa izreči odločne besede. Za skrbnejšo telesno vzgojo ženske mladine daje le bolj splošna navodila: vsakdanje gibanje pod milim nebom, živahno udejstvovanje pri domačih, hišnih opravilih, ki zahtevajo mnogo gibanja, pešhojo in tudi nekaj telovadnih vaj, ki morajo biti dobro izbrane; te in take reči bi bile po njegovem prepričanju prav dobro sredstvo za dosegajo cilja.

Slavni švicarski vzgojitelj in vzgojeslovec Pestalozzi je pisal leta 1807. tople besede v prilog skrbne telesne vzgoje mladine. Nič ne loči med deco moškega in ženskega spola, po njegovem prepričanju je dekletce prav tako potrebno telesne okrepitve ko deček. Njegove misli so približno sledeče: Otrok mora že od najnežnejše dobe dalje imeti dovolj prilike, da se vsestransko razgiba in svoje telesne sile udejstvuje. Treba mu je telesne zmožnosti vsestransko razvijati, da se mu bodo vzgojile v lepo skupnost in zaokroženo celoto. Če bo tako vzgojen, bo tudi pozneje v svojem enostranskem življenjskem poklicu ohranil vedrost in zdravje. Veselje in zmožnost za nadaljnje izpopolnjevanje in razvijanje telesnih sil se mu ne bo izgubilo. Z eno besedo: otrok se mora zgodaj navajati na to, da bo znal pozneje v vsakem življenjskem položaju ravnati tako kot bo položaj zahteval. Seveda so razne telesne vaje izvrstno sredstvo za dosegajo tega cilja.

Leta 1810. je zapisal »oče« nemških telovadcev Jahn med drugim tele misli: v višjih oddelkih dekliških šol naj bi se dekleta učila zdravstva, vzgojeslovja in strežbe bolnikom . . . Tudi telesne vaje ne smejo biti izključene, seveda se morajo gojiti zmerno in dekliški naravi primerno. Plesati naj se uče dekleta sama zase. Zelo potrebno je tudi, da se dekleta nauče streljati, to se pravi, sprožiti lahko puško, da se v slučaju potrebe morejo braniti in da se ne sesedejo pri poku puške — kot gosi, kadar slišijo grom. Borenje je nekaj nenaravnega, očesu vzame vso milobo in mu vtisne posebno divjost, zato bo ostalo ustroju dekliškega telesa za vsa časa zoperno. Končno Jahn obžaluje, da se še ni našel mož, ki bi za nemško žensko mladino sestavil tako primerne telovadne vaje kot jih je izumil Guts Muths za dečke.

Šest let pozneje je Jahn izdal posebno knjigo za telovadbo. Toda ves njen obseg je bil namenjen le moškim telovadcem, zato se iz teh in takih vaj seveda ni mogla razviti ženska telovadba. Tisti, ki so bili vneti za telovadbo deklic, niso mogli svoje vneme spraviti v življenje, ker ni bilo nikogar, ki bi povedal in pokazal, kako naj dekleta telovadijo. Čutili so, da fantovska telovadba za dekleta ni, toda zastonj so ugibali, kakšna bi prav za prav dekliška telovadba morala biti. Zato tudi dolgo časa niso prišli preko več ali manj ponesrečenih poizkusov. (Dalje)

•••••

IZ ORLIŠKE CENTRALE.

Zdravnica dr. Malka Šimec, bivša podpredsednica Orliške in sodružnica našega lista je odpotovala za eno leto v Ameriko na znanstveno potovanje. Oglevala si bo ameriške naprave, ki pospešujejo zdravje in ustavljajo bolezni. Ko se vrne, bo vedela pač mnogo zanimivega in poučnega povedati. Blagi gospej in resni učenjakini želimo prav srečno pot in ji kličemo: Na veselo svidenje! „Vigred“ jo bo težko pogrešala.

Dekleta, kaj berete? V Ljubljani izhaja neki list z imenom „Gruda“ in trdi, da je glasilo kmečkih fantov in deklet. Toda kako si ta čudni list predstavlja naše kmečke fante in

dekleta? Letos priobčuje predavanje o človeški vesti, ki je polno krivih naukov in naravnost taji resničnost vere. Pravi, da je vera dobra samo za neume ljudi, ki jih ni mogoče drugače strahovati in držati v mejah dostojnosti. To je sicer že zdavnaj obrabljena publicia, ki so se je drugi že naveličali, „Gruda“ pa misli, da bo kmečkim fantom in dekletom s to budalostjo posebno ustregla. Vsem, ki „Grudo“ bero, so nanjo naročeni ali pri njej sodeluje, je treba staviti odločilno vprašanje: ali to pisanje odobravate ali ne? Če odobravate, dobro, naj se izvede dosledno ločitev duhov, da vemo, koliko je bila ura, če ne odobravate, pretrgajte zveze

z „Grudo“, da ne boste „na dve plati!“ Dekleta, to mora biti odslej naše stališče napram „Grudi“, prišel je čas, da smo do skrajnosti katoliški in ne popuščamo niti za las in ne zatismemo oči niti za trenutek — pa magari pokajo okoli nas največji kanoni! Po tem se ravnajte!

Vsem na znanje. Zadnji čas se je pojavila v Ljubljani še neka druga „Vigred“, ki nima z našim dekliškim listom nič skupnega. To je književna založba „Vigred“, ki ponuja svoj roman „Amadis“. Če bo ta založba izdajala res dobre knjige, nimamo nič zoper nje, toda zmešnjave, ki utegne nastati zavoljo enakega imena, nimamo radi, zato naj vzamejo vse Vigrednice naše pojasnilona znanje. „Amadisa“

pa ni vredno nikomur priporočati. Zdi se nam, da je ta storija okusu našega človeka vse preveč — španska. Dajte nam knjig, v katerih veje bolj domač duh! Je pa že predrag naš denar, da bi dajali za 90 strani plehkega beriva nekaj nad 20 Din.

Za s. Minko Svetlinovo je prišlo po veliki noči še precej nadaljnjih darov. Vsem blagim dobrotnicam in dobrotnikom: Bog plačaj! Seveda še nadalje vsak dar hvaležno sprejemamo. Kako je ž njo, poroča sama. Julijska številka bo prinesla imena krožkov in sklepno svoto, kolikor se bo nabralo do sv. R. Telesa. Tudi popravke k poročilu v majski „Vigredi“ bo prinesla julijska številka.

○○○(●)○○○

SESTRE SESTRAM.

Bohinjska Bistrica. Prvikrat se oglašamo v naši »Vigredi«. 11. jan smo ustanovile Orliški krožek. V začetku je štel 19 rednih članic, ki pa so polagoma začele odpadati. Nekatere so šle v službo — druge pa so se najbrže počutile preveč osamljene v naši sredi in so imele prelabo zabavo. Premalo so se poglabile v našo organizacijo, da bi spoznale, kako vzišena so njena načela. Zato je bolje, da so odpadle ko da bi bile samo zapisane. Pridobile smo pa nekaj novih, tako da šteje sedaj krožek deset članic, ki so povečini vse telovadkinje.

Čeprav nas je sedaj malo, vendar pridno delujemo, ker se vse zavedamo svojih dolžnosti. To je pokazala naša prva samostojna prireditev 25. marca, ki se nam je prav dobro posrečila. Priredile smo telovadbo, deklamacije, igro »Vestalka« in šaljivi prizor »Guvernanta in Špela«.

Šele nekaj mesecev obstoji naš krožek in marsikaj veselega smo že doživeli v tem času. Pa tudi žalost nam je bila usojena. Kruta roka nam je izstrgala iz naše srede našo ljubljeno s. predsednico, gđc. Elo Čampa — ustanoviteljico našega krožka. Naši nasprotniki niso trpeli, da bi imele med seboj krščansko učiteljico, ki bi nas vodila. Smejali so se, ko je odhajala njihova žrtev, saj mislijo, da so ž njo vred uničili tudi krožek. Res, težko rano so nam prizadeli s tem, a potruditi se hočemo, da jo naš krožek ne bo občutil. Nasprotniki se ne smejo hvaliti, da so slavili zmago nad nami. Zato, drage sestre, oklenimo se svoje organizacije, — bodimo ji zveste!

Naši s. predsednici, kateri je sokriv naš krožek, da je bila premeščena, izrekamo tem potom iskreno zahvalo za ves trud in ji želimo obilo sreče na novi službi. Upamo pa, da je to ne bo ostrušilo in bo ostala tudi za naprej članica naše organizacije. Bog živi! *Načelnica.*

Sv. Rupert v Slov. goricah. Orli in Orlice pri sv. Rupertu v Slov. goricah se ponosno dvigajo v sinje višave. Oboji prav dobro napredu-

jejo telesno in duševno. Orlice nočejo prav nič zaostati. Na sestankih si z različnimi deklamacijami in govori likajo srce in duha. Med seboj naravnost tekmujejo. Vsaka hoče imeti lepši govor. Na belo nedeljo so priredile prelepo igro »Roka božja«. Igralke so svoje vloge dobro rešile. Mnogo se trudi za orliški krožek s načelnica, dasiravno je bolj rahlega zdravja. A dobra volja premaga vse težave. Potrpljenje pa prebije železne duri, pravi pregovor. Bog živi!

Žiri. Najprej: Vsem sestram preko gričev in dobav — lep pozdrav!

Ali veste sploh, kje smo me doma? Nekateri pravijo, da — na koncu sveta... Žal, res, na koncu sveta smo, saj veste, kako mislim. Z vseh hribov, ki omejujejo našo ravan v sveže zelenem vencu, lahko vidimo v tužni Julijsko Krajino, ki ni več naša in — je!... — Neki gospod pa je celo dejal, da smo na Kitajskem. Hm. Kako je tam, ne vem; kako pa je pri nas, prav lahko povem — saj smem, kaj ne?

Koliko nas je, Vaših sestic? Velikih 22, manjših krog 40. — V nedeljo, 26. aprila t. l. smo imele tekme. No, sestri sodnici sta rekli, da smo — pridne... Pa smo si dejale: Dekleta, nikarte se zdaj prevzeti! Še bolj redno hodimo k telovadbi, še rajši se zbirajmo k sestankom, kjer vedno nvnovič začutimo, kako lepo je, če prebivajo sestre skupaj — — —

Še nekaj bi rade povedale. Če je človeku hudo, išče, kam bi položil svojo bôl, da bi našel uteho ali vsaj — sočutje... Imele smo jih — v poljani cvet, imele smo jih — vrhu gore hrast, pa — vzeli so jih nam — dve najboljši sestrici... Koj v začetku šol. leta je odšla od nas učiteljica, s. Marica Ložarjeva. Dve leti je vzorno vodila naš naraščaj. Deklice so ji njeno skrb in ljubezen tudi otroškovdano vračale. Pogrešamo jo, pa — jo tudi sestram v Moravčah privoščimo... — Na njeno službeno mesto je prišla v Žiri učit. Ivanka Strusova. Kot bi posijala nova svetla lučka v naš dom — — —

Ustanovile smo žirovsko srenjo, s. Štrusova je prevzela načelstvo. Ko smo z največjo vneto in veseljem delale in gradile lepe načrte za bodočnost — je zgrabilo vnovič: Odrkali so iz naše srede agilno Ivanko in jo porinili tja, kjer ni prilike, da bi se razmahnila njene duševne sile — — O, sestrici, Bog z Vama — nepozabno lep in drag nam je spomin na vaju! — —

In me, sestre, nikdar, nikoli ne klonimo! Dvignimo glave, da nam daljna zarja poljubi čela... V junaškovdanem trpljenju in veselem

delu se bodo izkristalizirali naši značaji v umotvor, drag Bogu in ljudem! — Bog živi!

Dopisnicam. Za dvojce prosim! Prvič: ne spravljajte v dopise celo vrsto imen, kdo je pridren in kdo je pridna v krožku. Delajmo po prepričanju za dobro stvar, ne za slavo tiskarnega imena! Vse bodite pridne, pa je amen. Imena samo o posebnih priložnostih! Drugič: dopis naj pride vedno res iz vrst deklet samih. Vsaka naj podpiše edino samo sebe! — Bog živi! —
Uredništvo

KAKO SE RASTLINE BRANIJO SOVRAŽNIKOV. UČITELJICA.

3nano je, da ima vsaka žival kakršnokoli lastnost ali sredstvo, ki jo varuje pred napadi drugih živali. Ni nam treba misliti na živalske velikane, ki žive v daljnih deželah in se s svojo telesno močjo ubranijo enako močnih in spretnih sovražnikov. Pred očmi imejmo le naše bližje in znane živali, ki navidezno niso obdarjene z nikakimi izrednimi močmi, vendar imajo tudi številna obrambna sredstva. Zbeže pred napadalcem na urnih nogah ali perutih; skrijejo se lahko, ker jih je narava obdarila z varnostno barvo; potuhnejo se kakor bi bile mrtve; postavijo se, četudi manj močne od napadalca, v bran ter ga splaše i. t. d. Živali morejo namreč vse svoje moči porabiti za svojo obrambo. S tem daleč presegajo rastline, ki so s koreninami pritrjene na svoje mesto in se ne morejo odtegniti napadom. Kljub temu pa rastline niso brez branilnih in varnostnih sredstev, nego imajo mnogovrstne lastnosti in naprave, ki se z njimi branijo.

Največ napadov na rastline napravljajo živali. Mnogo jih je, ki se skušajo polastiti cele rastline; to so vse one živali, ki uživajo rastlinsko hrano. Druge živali zalezujejo le cvet in sad raznih rastlin. Največ žuželke, ki iščejo v njih slaščic, pa tudi še drugi mali roparji.

Priprave, s katerimi je obdarila narava rastline, da se varujejo in branijo, so deloma mehanične, deloma kemične. Vendar so te priprave tako različno porazdeljene po rastlinstvu, da jih ne moremo zasledovati po načinu branitve, temveč moremo opazovati le napade na rastline. Najprej si oglejmo one rastline, ki služijo živalim za krmo!

To so predvsem razne trave. Ker se pretežna večina velikih živali prehranjuje s travo, bi bila nevarnost, da se ta vrsta rastlin popolno iztrebi, saj uničujejo travo v ogromnih množinah. Varnostna naredba narave: velikasko množine in izredna plodovitost obvaruje trave pred uničenjem. Koliko trave se pokosi ob prvi, koliko ob drugi košnji, a vedno iznova poganjajo bilke, in vedno iznova jih pride dovolj do cveta in semena, da se nadalje pomnožujejo.

In ne samo to! Do cveta in semena sicer res pride mnogo travnih bilk kljub dvakratni košnji, vendar je treba priznati, da bi morala ravno košnja polagoma spraviti s sveta vso travo, ako bi se trave množile in plodile le potom semena. Pomisliti je namreč treba, da se košnja vrši vedno pred popolno dozoritvijo trave. Zakaj? Zato, ker ima samo še ne do konca dozorela trava v sebi dovolj sočnosti in redilnih snovi, ki jih more pozneje živina izrabiti iz krme v svojo korist. Če bi kosili seno in otavo šele takrat, ko je trava odcvela, porumenela, bi bila krma pusta, nekako olesenela in brez posebnega redilnega pomena. Torej ima košnja res pomen še preden je trava dozorela, to se pravi, preden je dozorelo seme in se moglo nanovo zasejati.

Kako pa to, da trave vendar nikoli ne zmanjka, čeprav se more primeroma le v majhnih množinah zasejati? Modra naredba prirode: trava raste iz korenin! Komaj je odpela kosa po senožeti v vročem polelju, že poganjajo nove bilke in nova stebelca iz zemlje, v nekaj dneh, tednih je senožet zopet zarasla! In to brez vsakega semenskega zrna! Tudi čez zimo korenine v zemlji ne umrjo, samo zaspe in čakajo veselih pomladnih klicev.

Človek, ki površno gleda, niti ne opazi, kako prečudno modra uredba tiči v tem dejstvu. Popolnoma jasno pa odkrijemo to modrost, če stopimo s travnika na njivo. Ondi raste žito — ali tudi iz korenin? Ne, samo iz semen! Zakaj neki? Zato, ker ni treba drugače, saj ljudje in živali puščajo žitne bilke v miru do popolne dozoritve, zato se ni bati, da bi semena za nove istovrstne rastline ne bilo!

Da, redna pot ploditve in razmnoževanja rastlinstva v prirodi je taka, da nastane nova rastlinica iz semena prejšnje. Žito ostane brez skrbi na tej redni poti. Trava ne more, v smrtno nevarnost bi prišla! — Zato jo je priroda v njeno obrambo obdarila z izredno zmožnostjo: da jo poleg semen razmnožujejo tudi zelo trpežne korenine. Čudovita skrb matere prirode!

Pa oglejmo si še druge varnostne odredbe!

Med travami raste mnogo rastlin raznih vrst, ki so dosti bolj redko sejane nego travnate bilke same. Vemo pa, kako bohotno rasto trave in kako skušajo drugo rastlinstvo spodriniti in mu odtegovati hrano. Posebno nevarno je, da jih trave z vsiljivo naglostjo prerastejo in spodrinijo tam, kjer je pravkar kosila kosa ali se pasla živina. Na košenini se to tudi dostikrat res zgodi, ker kosa seka pač vse odkraja, na pašnikih se pa znajo take redko sejane rastline braniti. V svojih listih in bilkah imajo apnenec in kremenjak — take hrane pa pasočja se živina ne mara! Ali pa imajo na listih ostre bodice — živina mora mimo njih, drugače si bo ranila mehke gobce! Na ta način so zavarovane pred uničenjem.

Vsaka kmečka gospodinja ve, kakšna nadloga so različni pleveli. Toliko krutega preganjanja pretrpe, vendar jih je nemogoče zatreti. Zakaj? Braniti se znajo! Ti so še modrejši ko trave. Da jim hudobni svet ne pusti dozoreti do semen, to se itak razume. Še vse več! plevel pulimo iz tal s korenino vred! Toda plevel tiho trpi, še bolj tiho se nam pa smeje — zakaj njegove korenine so tako razpredene po zemlji, da zlepa ne moreš vseh populiti, in tako žilave, da iz najmanjšega ostanka, ki se je odtrgal od celote in obtičal v globini zemlje, požene kmalu bohotna nova rastlina.

Ti se morda jeziš nad plevelom in delaš z jezo nečedne grehe, ne pomisliš pa, da ima tudi rastlina kot vsaka druga stvar božja svojo pravico do življenja, zato se brani kakor se pač more. Občuduj rajši ob plevelu modrost stvarjenja, ki se kaže v vsej čudoviti prirodi božji!

(Dalje.)

ZRNA IN PLEVE.

Od kdaj je sv. Peter plešast. Ko sta Kristus in sv. Peter še po svetu hodila, prideta mimo kmečke hiše, kjer so cvrli krofe. Ker sta bila lačna, pravi Kristus Petru: »Ti znaš tako lepo prositi, pojdi in prosiš za en krof!« Kmetica ga pogleda in se ji smili; zato dá njemu en krof in za njegovega spremljevalca enega; ker so pa tri reči navadno najboljše, mu tretjega navrže. Peter se lepo zahvali in odide. V veži pa še premišljuje: »Eden zame, eden za Gospoda, kdo bo pa tretjega imel?« Sklene, da ga obdrži zase; toda kam naj ga skriva? Hitro ga dene na glavo in povezne klobuk nanj. Krof je bil pa silno vroč, ker je prišel ravno iz razbeljene masti, in zelo ga je peklo. Ni pa se smel izdati, zato je morel mirno potrpeti, da mu je vročina uničila tudi lasne korenine in lasje mu niso več zrasi.

V šoli. Učitelj vpraša: »Kaj pa je šola?«

Učenec: »Šola je — — — je — — —«

Učitelj: (mu hoče pomagati) »No, šola je kraj — — —«

Učenec: »Šola je kraj, (se v hipu spomni na vprašanje v katekizmu o peklu), kjer pogubljeni trpe večne kazni.«

Na meji. Gizdalin, ki se je hotel ponorčevati iz poslušajočega uradnika, mu namesto potrebne lista odda jedilni list. Uradnik ga resno vzame in prične mirno primerjati: »Telečja glava — se ujema! — Kurja prsa — pravilno! — Žabji kraki — prav! — Boef (vol) à la mode — čisto pravilno! Želim srečno pot!

V trgovini. Trgovec hvali svoje blago kupovalki: »Gospa, to sukno je za večnost in potem si lahko naredite iz njega še spodnje krilo.

Krojačevo ljubavno pismo. Ljuba Ančka! Vsi, ki najo poznajo, vedo, da sva kakor nalašč

drug za drugega prikrojena, vendar že dolgo nisem prišel v Tvojem srcu niti za pol votla naprej. Ali res misliš, da mora najina ljubezen vedno takole na niti viseti? Ali misliš, da boš še dolgo ravnala z menoj kot z nerabno zaplato? Veš, kaj bom storil? Razparal bom vse niti med Teboj in menoj in Ti bom meril z enako mero kot jo uporabljáš Ti pri meni. Tistemu pisaču, — suh je kot igla — ki Te je zapel v svoje srce, bo kaj kmalu norost pristrigla peroti ljubezni do Tebe. Takrat boš rada zopet mislila name, čeprav Ti je danes srce do mene pusto kot hodno platno. Toda pomisli, da se dajo vse gube čedno izlikati. Še je čas, da se vse luknjice v najini ljubezni gladko zakrpajo. To Ti pa rečem, Ančka, če popokajo šivi moje potrpežljivosti, potem je enkrat za vselej stroj najine ljubezni ustavljen. Če se železo v mojem srcu ohladi, boš zastoj iskala oglja, da ga zopet ogreješ. Zato Ti pa še enkrat rečem: ne menjavaj ženinov kakor se zamenja stara obleka z novo, temveč ostani zvesta eni firmi! Pričakujem, da mi odpišeš in poravnaš vse zaostale račune pri ljubečem Te P. P., krojaču.

Iz časnikov. — Kočijaž, ki je prejšnemu gospodarju zvesto služil, dokler ni umrl, išče primerne službe. — Iščejo se hlapci h koniem, ki so tudi dobri kosci.

Kaj je bolj koristno? Dva učenjaka sta se prepirala, imamo li več koristi od solnca ali meseca. Prvi je trdil, da od solnca. Je že morda res, je dejal drugi, da imaš prav. Vendar jaz ostanem pri svojem. Solnce sveti podnevi, ko je že tako dan, mesec pa ponoči, ko je tema kot v kozjem rogu. Torej!

V gospodinjski šoli. Učiteljica: Povejte, Tilka, katera jed ima največ beljakovine v sebi!

Tilka: Mehko kuhano jajce.

•••••

UREDNIŠKA MOLČEČNOST.

Roza Matohova. Verjemite, da sočuvstvujem z Vami. Vaše pojasnilo osebno sprejemam v polni meri na znanje; v mojih očeh ste opravičeni. Toda sami mi priznavate, da kot urednik nisem mogel drugače ravnati, zlasti ker se je mudilo in se je bilo bati, da »Mirijan« prime javno »Vigred« in Vas — to sem hotel preprečiti. Vidim, da ste po tuji krivdi padli v to nesrečo, vendar moram po danem pojasnilu vztrajati vsaj pri prvi svoji misli: da je sokriva Vaša naivnost. Ker to še ni nikak moralna krivda, upam, da vas s tem popolnoma restavriram v očeh vseh Vigrednic, vpričo katerih sem Vas res v naglici prehudo prijel. Pri spisu je pač stalo Vaše ime in treba je bilo govoriti

iz oči v oči. Sicer si pa lahko mislijo vse Vigrednice in tudi spoštovana »Mirijam«, da se kaj takega samo tistemu ne more zgoditi, ki še ni nikoli prijel pisateljskega peresa v roke. Natančneje neprijetnega slučaja ne bom pojasnjeval javnosti — kdor je zadnjič prisegal na moje besede, naj prisega še na današnje! Upam, da je zopet vse prav. Bog Vas živi in zopet pero v roke!

Vera Les. Ali veste, kaj mi ni všeč pri Vaših dveh pesemcah? Prežalostni sta! Ali imate same take? Pošljite še, da si Vašo Muzo natančneje ogledam. Drugače me pa prav veseli, da se je tudi na solnčnem Goriškem udomačila »Vigred«. Lepo pozdravljeni!

•••••

**PREJELI SMO
IN PRIPOROČAMO:**

„Naš dom“, prosvetni list kat. mladine, izhaja v Mariboru že XVII leto. Posebno v času pred vojsko si je pridobil mnogo zaslug za ohranitev katolištva in slovenstva na Štajerskem. Po vojski je zopet prijel za lepo delo in se posebno trudi za poživitev Dekliških in Mladeniških zvez. Seveda ima tudi Orle in Orlice rad. V zadnji številki naznanja, da je prešel v last Prosvetne zveze v Mariboru in da bo v kratkem izboljšal obliko. Vsebinsko je pa že zdaj čisto lep in ga priporočamo. Stane za vse leto 50 K in se naroča v Mariboru, Cirilova tiskarna.

„Katol. misijoni“ so naš misijonski list, ki izhaja II. leto v Ljubljani. Stane 12 Din in se naroča pri upravi, Tabor 12. — Danes ko tako silno potrebujemo več srčne kulture, ne moremo priporočati boljšega pota do nje ko podpiranje misijonov in prebiranje misijonskih listov. Človek bi mislil, da bo bral v „Kat. misijonih“ samo o neznanih tujih ljudeh, ki vpijejo k nam, naj jim pomagamo v nebesa — toda ne, srečuješ tudi domačine, rojake — junake in junakinje! Ss. Ksaverija Pirc in Rafaela Vurnik, kdo bi Vaju ne vzljubil, oo. Baptista in Engelhard, kdo bi Vaju ne občudoval, g. Kerec, kdo bi ne strmel nad Tvojim junaštvom — —? Naši ljudje ste to — ali smo pa tudi mi — Vaši — —?

Božične in druge mladinske igrice. Zbrala S. M. Serafina Zdojšek, šolska sestra v Mariboru. Maribor 1924. Tisk in zaloga tiskarne sv. Cirila v Mariboru. — Zbirka obsega 8 prav ljubkih igric za deklce. Solski odri, Marijni vrtci, vadiateljice orliških gojenk itd., vsi bodo s. Serafini hvaležni. Knjižica se naroča v tiskarni sv. Cirila in stane menda kakih 10—12 Din.

K Materi. Nauki, opomini in molitve za dekleta Marijinih družb. Napisal Janez Zabukovec, župnik. Drugi natis 1925. Založilo Tiskovno društvo v Kranju.

Ta knjižica je zelo lepa in jako potrebna za dekleta, ki hočejo živeti bogoljubno življenje. Na nekem organizatoričnem tečaju je potožila ena navzočih: O pobožnosti prav malo vemo. Edino v Marijini družbi dobimo nekaj, pa je premalo, ko se tako redko zbiramo. — Tisti in drugim povem, da v tej knjižici najdete obilo dobrih navodil za pravo pobožnost. — Knjiga se dobi pri založbi v Tiskovnem društvu v Kranju. Cene so bile navedene v 3. št. letošnje „Vigredi“.

**Najboljši
šivalni stroj
je edino le**

**Josip
Petelinc-a**
znamka

GRITZNER in ADLER

za rodbino, obrt in industrijo

Ljubljana blizu Prešernovega spomenika
Pouk v vezenju brezplačen. Večletna garancija.

Delavnica za popravila!

Na veliko!   Telefon 913   Na malo!

Naročajte knjigo

Mati vzgojiteljica!

Knjiga izide prve dni meseca junija. Njen prihod povsod z veseljem pozdravljajo. „Slov. Učitelj“ je prinesel prav toplo priporočilo.

Naročila po znižani ceni se sprejemajo še **ves mesec junij** in sicer bo stal izvod za te naročnice samo **16 Din** s poštnino vred. Hitro se torej odločite in naročite knjigo po dopisnici:

Uprava „Vigredi“, Ljubljana, Ljudski dom.

„Vigred“ izhaja vsak mesec. — List izdaja Orliška podzveza v Ljubljani. — Uredništvo in upravništvo v Ljud. domu. Za članice je list plačan s članarino, za druge stane 25 Din; če se naroči 15 izv. le 20 Din. Odg. urednica: Cilka Krekova. Tisk tiskarne Tiskovnega društva v Kranju. 4259—25

Priporoča se tvrdka
JOSIP PETELINC

LJUBLJANA

ob vodi blizu **Prešernovega** spomenika kjer dobite: vse potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje, modno in galanterijsko blago, nogavice, rokavice, palice, jedilno orodje, toaletno blago

na veliko in malo!

Naročila po pošti se izvršijo hitro in točno.

Flor nogavice

po Din 24, 30 in 36
vseh barvah razpošilja

R. Stermecki, Celje 367
— Pišite po cenik! —

Dekleta!

Kupujte le pri onih, ki inserirajo v našem listu!

Najboljše

„PFAFF“ šivalne stroje

prilavne za krpanje, umetno vezenje,
po ugodnih cenah in plačilnih pogojih
priporoča

IGN. VOK

Ljubljana
Sodna ul. 7.

Celje
kralja Petra c. 33.

Novo mesto
Glavni trg.

Datumi!

Na veliko! Na malo!

Štampilje vseh vrst

CIRIL SITAR

LJUBLJANA, Sv. Petra c. št. 13.

Numeratorji!

Klišejji!

Velika efektna loterija v Ptujju

v korist novih orgelj v cerkvi sv. Petra in Pavla.

Loterija obsega 250 lepih dobitkov v skupni vrednosti
50.000 Din.

Vrši se meseca julija 1925.

Prvi in glavni dobitek je

lep mlad konj.

2. Šivalni stroj (»Singer«)	7. Bala belega platna	14. Klauftra drv
3. Kolo (bicikl)	8. Prašič	15. Vsi zvezki Jurčičevih spisov (vezani)
4. Cela kravja koža, ustroj. za podplate	9. Kuhinjska garnitura	16. Servis za vino
5. Polovnjak vina (3 hl)	10. Blago za moško obleko	17. Servis za pivo
6. Namizni servis	11. Blago za žensko obleko	18. Zabož mila itd. itd.
	12. Žepna ura	
	13. Vreča moke	

Srečka stane samo 5 Din.

Pridno segajte po njih!

Piši dopisnico z naslovom: Župni urad Sv. Peter in Pavel v Ptujju.

TISKOVNO DRUŠTVO V KRANJU

Izvršuje točno v najkrajšem času in po nizkih cenah: knjige, časopise, lepake, vabila, vsakovrstne trgovske in društvene tiskovine. V zalogi imamo vsakovrstne tiskovine za župnijske in občinske uprave. Moderno urejena tiskarna in knjigoveznica. — Konkurenčne cene!

Nova založba

Ljubljana
Kongresni trg 19.

Vse pisarniške potrebščine. *✻ ✻* Vse knjige.

Zavarujte svoje življenje,
poslopje in premičnine le pri

VZAJEMNI ZAVAROVALNICI

v Ljubljani, Dunajska cesta 17.

PODRUŽNICE:

Celje, Breg 33;
Zagreb, Pejačevićev trg 15;
Sarajevo, Vrbanja ulica šte. 4.

Vsaka

previdna gospodinja
rabi
v svojem gospodinjstvu

JUHAN

najboljši pridatek
k hrani

Dobi se v vseh špecerijskih
trgovinah.

Društvena nabavna zadruga v Ljubljani (Ljudski dom).

priporoča vse potrebščine za orliški kroj: rips za bluže, ševijot za krila, čepice, nogavice orlovske znake i. t. d. Dalje trakove za načelnice in predsednice, odznake s tiskom in vse poslovne knjige in tiskovine za orliške krožke. — Zaloga šmink, pudra, vazelina in mastiksa za šminkanje igralk. — Dobijo se tudi za proste vaje potrebne note. — Posreduje nakup vseh društvenih potrebščin. — Kupujte le pri lastnem podjetju! Nalagajte hranilne vloge v „Centralno čebelico“, ki jih obrestuje po 6%.